



LKB KRONIKA

**Žalpių R.K. Tikinčiųjų bendruomenės
Vykdomojo komiteto ir tikinčiųjų
Protestas**

Gegužės 29 d. Kelmės raj. Žalpiuose vykstant didiesiems atleidams, pamaldų metu, į bažnyčią įsibrovė girtas vyriškis, pavarde LAPINSKAS. Jis sukėlė triukšmą bažnyčioje, plėsdamas iš rankų ir draknydamas tikinčiųjų protestą LTSP PROKURORUI dėl įkalinto kunigo S. TAMKEVIČIAUS išlaisvinimo ir kitų kunigų tardymo su 300 tikinčiųjų parašų. Moterys, bažnyčioje norėjusios pasipriešinti, LAPINSKO buvo spardomos ir stumdomos. Įsikūlus vyrams, prasidėjo rimtos grumtynės.

Negalėdamas švaistytis rankomis, spardė kojomis ir kandžiojo dantis. Kol buvo švartas iš bažnyčios ir šventoriaus, patyrė ir jis ne viena sutramdomą smūgį. Šventoriuje kilo šauksmai ir panika.

Tikintieji, pašalinę chuliganą iš šventoriaus, norėjo jį perduoti milicijai, bet negalėjo prisilaikyti jės, nes buvo išjungti telefonai. Tuomet prisistatė kažkoks vyriškis (milicija jį žino) ir pasiūlė chuliganą pristatyti milicijai savo mašina. Tačiau pro vienas duris paėmęs chuliganą į mašiną, pro kitas duris išleido. Matomai buvo jo bendradarbis sukeliant sąmyšį.

Kelmės raj. milicijos bei saugumo pareigūnai vietoj to kad ieškotų ir nubaustų tikrą kaltininką, sukėlusi pamaldų metu bažnyčioje triukšmą bei paniką, pradėjo suimti ir tardyti nekaltus žmones, kurie ramiai triukšmą darė.

Kelmės autobusų stotyje tą pačią dieną suėmė Žalpių bažnyčios vargonininką R. TERESIŪTĮ, kuri triukšmą metu bažnyčioje grojo vargonais, ir du berniukus, kurie tarnavo šv. Mišioms ir triukšmą darė pamatė tik kai jis buvo pašalintas iš šventoriaus.

Rytojaus dieną Kelmės raj. milicija ar saugumas kartu su tuo pačiu LAPINSKU, sukėlusiu sąmyšį bažnyčioje, pradėjo ieškoti ir tardyti nekaltus žmones, kurie malšino triukšmą bei paniką.

Kas buvo šis triukšmą darantis, pradėjo aiškėti, kai jo sveikata labai susirūpino Kelmės prokuroras, milicija ir saugumas. Tą pačią dieną pradėjo ieškoti kaltininkų, kurie tramdė LAPINSKĄ. Bet argi kelių tūkstančių minioje galima surasti kaltininką? O didžiausias kaltininkas pats LAPINSKAS ir jo bendrininkai, kurie sutrukdė bažnyčioje pamaldas ir sukėlė tokią triukšmą, kuris nuskambėjo ne tik Žalpių parapijoje, bet ir visoje Lietuvoje.

Jei aktyvesni tikintieji nebūtų išplėję chuliganą iš minios rankų ir nebūtų pašalinę iš šventoriaus, tai įžeista, suerzinta ir įsisūbavusi minia būtų padariusi atsimintą pamoką.

Prašome Lietuvos TSR Prokurorą imtis priemonių, kad būtų sulaukytas chuliganas (milicija jį žino) ir jo patarėjai bei bendrininkai nubausti pagal LTSP baudžiamąjį kodeksą 145 str. už sukėlimą triukšmo bažnyčioje pamaldų metu.

Prašome liesti Kelmės raj. prokuratūrai, kad būtų sustabdytas nekaltų tikinčiųjų persekiojimas ir paleisti suimtieji. Nejaugi ten, kur tikėjimo laisvė, nevelkų įstatymai ginantys tikinčiųjų teises bent bažnyčioje.

Pasirašė bažnytinio komiteto nariai ir tikintieji — viso 70.

1983 gegužės 29 d.

MIELI LIETUVIAI

Tautos Fondas prašo jus savo auką paremti Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto (VLIKo) veiklą. Jūsų aukos vėl reikalingos, nes Lietuvos okupacija tęsiasi. Mes visi savo aukomis ir darbu turime tą veiklą ne tik testuoti, bet ir gyvinti, kol Lietuva bus laisva.

Šių metų pradžioje atšventėm Lietuvos nepriklausomybės atstatymo 65 metų sukaktį. Turėsime ir kitą reikšmingą sukaktį: šių metų lapkričio mėnesį sukauba 40 metų nuo VLIKo įsteigimo. Šia proga prisiminkime kokią kainą Lietuvos nepriklausomybė buvo iškovota ir taip pat pasiryžkime atiduoti savo dalį jos atstatymui.

VLIKo darbai, judinant pasaulio sąžinę, reikalauja daug išlaidų. Dėl to drįstame prašyti jūsų paramos — siųskite auką Tautos Fondui. Neužmirškite Tautos Fondo, tvarkydami savo palikimų reikalus. Savo auką jūs prisidėsite prie Lietuvos išlaisvinimo.

Pageidaujantiems, Tautos Fondo Atstovybė D. Britanijoje paaiškins kokią būdą palikimus įrašyti testamentuose, ar kokią būdą pervesti Tautos Fondui, kaip auką, savo turimas Lietuvos Namų B-vės akcijas.

Mūsų nėra daug, bet visi drauge galime daug padaryti.
Aukos prašome siųsti šiuo adresu:
Lithuanian National Fund
2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT
Tautos Fondo Atstovybė D. Britanijoje

GRENADOS BALANSAS

Grenados invazijoje žuvo 18 amerikiečių laivyno pėstininkų, vienas dingio ir 86 buvo sužeisti.

Kubiečių buvo daugiau, negu 600, kaip ankščiau buvo galvota ir jų statybiniai įrankiai labai greit pavirto į sovietinius AK-47 automatinius šautuvus ir priešlėktuvinius ginklus. Dar nėra žinoma, kas atsitiks su 60 žuvusiais kubiečiais: amerikiečiai norėtų juos pasiųsti Kubon, bet Castro iki šiol neleido užsienyje žuvusiems kubiečių parvežti namo. Gal būtų dėl nenoro parodyti, kokia yra Kubos avantiūrių užsienio šalyse kaina žmonių aukomis. Jų gražinimu rūpinasi Kolumbijos prezidentas Belisario Betancur, pasitelkęs Tarpautinį Raudonąjį Kryžį.

Amerikiečiai sako, kad buvusio min. pirm. Bishop name jie rado 5 sutartis tarp Sovietų Sąjungos, Kubos, Šiaurės Korėjos ir vienos pusės ir Grenados iš kitos, pagal kurias Grenadai būtų buvę pristatyta daug daugiau ginklų, negu reikėjo jos gynybai. Taip pat yra sakoma, kad Kuba norėjo paversti Grenadą į savo bazę, kuri palengvintų tiekimą ginklų Pietų Amerikos kraštams ir būtų pusiau-kelės stotis tarp Kubos ir ekspedicinių jos karinių dalinių Afrikoje. Tad jos pradimas yra smūgis Fidel Castro užmačioms. Galbūt jo pareikštas nepasitenkinimas Grenados min. pirm. Bishop nužudymu buvo tikras, nors puošė vykdytojai Bishop pavardutojas Bernard Coard ir Grenados kariuomenės vadas gen. Hudson Austin buvo daugiau linkę į Kubą nei pats Bishop. Savo veiksmais jie iššaukė reakciją, kuri visus jų planus sunaikino.

Po Bishop nužudymo, išvakarėse JAV invazijos į Grenadą, kitas Pietų Amerikos Castro draugas, Surinamo (valstybė esanti tarp Guyanos ir Prancūzų Gvianą) vadas plk. lt. Bouterse, išsiganęs Kubos draugystės pasekmių Grenadoje, davė dvi savaites Kubos ambasadoriui ir beveik visiems tarnautojams apleisti kraštą. Jaukai apkaltino sovietų diplomatus ir Kubos žurnalisto samokslu nužudyti vieną jos ministrų.

Rytų Karibų valstybių organizacijos pritarimas ir dalyvavimas invazijoje, taip pat, atrodo, tikras grenadiečių pasitenkinimas paskutinių dienų įvykiais, kaip ir stipri ranka, parodyta generalinio gubernatoriaus Sir Paul Secon organizuojant civilinę valdžią, duoda vilčių, kad Grenados įvykiai sustiprins to regiono valstybių ranką kovoje su maištininkais, padedamais išorinių jėgų.

PARTIZANŲ OFENZYVA

Laikė pereinamos savaitės Afganistano partizanai įvykdė eilę užpuolimų prieš Sovietų pastatus ir pajėgas sostinėje Kabul. Buvo apšaudyta Sovietų ambasada, Sovietų armijos centras Tadžbeg rūmuose, jų pastatytas grūdų elevatorius. Kitoje miesto dalyje sovietų daliniai buvo laikinai išstumi iš dviejų priekinių postų. Partizanų raketos taip pat apaudė Bala Hisar tvirtovę, kurioje laikosi sovietų daliniai.

Visa tai vyko laike „ypatingai aukštos parengties apsaugojimo stovyje“ — pranešama Kabulo šaltiniu.

Rytiniame Afganistane partizanai numušė du lengvus lėktuvus, manoma Antonov-26 ar 32 tipo, kurie bandė pasiekti partizanų apsuptą miestą Chost (Khost) su ginklais ir šaudmenimis.

I vakarus nuo Chost partizanai užklupo autobusą, bandantį pravežti į miestą civiliai persirengusius Afganistano kariuomenės kareivius, kurių 10 žuvo.

The Guardian

SKOTAI PAGERBIA LIETUVI

Pasaulio rašytojų draugijos PEN Skotijos skyrius pagerbė lietuvių politinį kalinį Viktorą Petkų, padarydamį jį savo garbės nariu. Skotijos skyriaus pirmininkas, rašytojas Jim Ford apie Petkų yra surinkęs daug informacijos. Jis pareiškė, kad „Mes nesame tikri, kur jis dabar yra. Jo nusikaltimas yra priklašymas Helsinkio grupei, kuri buvo įsteigta sekimui kad susitarimas, pagal kurį turėjo būti apsaugotos žmogaus teisės, būtų vykdomas Sovietų Sąjungoje. Jis buvo nubaustas 10 metų kalėjimo ir 5 metams išstėmimo. Jis yra kažkur Rusijoje, bet tiksliai nežinoma kur“.

„Weekend Scotsman“

ŠIANDIEN

Šiandien, lapkričio 5 d., 8 val. vak.

Londono lietuvių sporto ir socialinis klubas savo patalpose rengia Guy Fawkes vakarą.

Lietuviams pirmą kartą klube pasirodys Peter Hoyer vedama kapela „Private Circuit“, duodama koncertą ir grodama šokiams.

Vokietijos lietuviai festivalyje



Otto von Habsburg su Vasario 16 mokytojais ir mokiniais

Vasario 16 gimnazijos tautinių šokių grupė, vadovaujama Živilės Grodbergienės, ir choras, vadovaujamas dirigento Arvydo Paltino, pasirodė tautybų festivalyje, suruoštame Paneuropa — Union Vokietijos skyriaus kongreso proga Mainze spalio 8 d.

Nuotrauka M. Smitienės

Šį festivalį filmavo vokiečių televizija ir ištraukos bus rodomos už kelių savaičių. Po festivalio Paneuropa — Union pirmininkas ir Europos parlamento narys Otto von Habsburg pasikalbėjo ir susifotografavo su Vasario 16 gimnazijos mokytojais ir mokiniais.

M.S.

NIEKO NAUJO FALKLANDS FRONTE

Pakeičtas karinės diktatūros rinkta civilinė vyriausybė kol kas neįnešė nieko naujo į D. Britanijos-Argentinos konfliktą dėl Falklands salų.

Naujas Argentinos prezidentas dr. Raul Alfonsin pareiškė, kad jis nenumato jokio ankstyvo pasikeitimo Argentinos valdymo linijoj. Susitarimui jo galvojimu yra reikalingas abipusis susitarimas ne naudoti jėgą, nutraukimas britų paskelbtos „neįžeigiamos zonos“, atitraukimas britų karinių pajėgų, kurios „grasina Pietų Atlanto saugumui“ ir D. Britanijos pažadas tartis dėl salų ateities pagal Jungtinių tautų priimtą rezoliuciją.

Sprendžiant iš paskutiniųjų min. pirm. M. Thatcher pareiškimų, nuolaidų nebus.

DBLS Tarybos posėdis

Spalio mėn. 22 d. Derby įvykęs Tarybos posėdis supažindinamas praėjo ženkliu įsipareigojimo remti jaunimo veiklą ir palaikyti mienes jų grupes. Posėdyje dalyvavo apie 50 skyrių, organizacijų, menininkų vienetus atstovaujančių vadovų ir pavienių asmenų. Tai buvo vienas iš geriausių suorganizuotų ir pavykusių Tarybos suvažiavimų.

Suvažiavimą atidarė ir jam pirmininkavo Tarybos pirm. R. Šova. Raštu sveikino DBLS garbės nariai P. Varkala ir J. Vilčinskas, taip pat Kettering'o sk. pirm. A. Navickas, Bolton'o sk. pirm. H. Vainas ir kun. S. Matulis MIC.

Pranešimą jaunimo reikalais padarė A. Vilčinskas, pažymėdamas, kad D. Britanijoje veikiančios dvi jaunimo organizacijos: skautai ir DBL Jaunimo sąjunga. Jos abi turi savo spaudą: skautai leidžia „Budėkime“, skaitlame daugiau mokytininko amžiaus jaunimui, o Jaunimo sąjunga an glų kalba leidžia laikraštį „Lyness“, finansuojamą DBLS ir skirtą jau subrendusiam jaunimui. Tarp abiejų šių organizacijų ir DBL Sąjungos ryšiai yra tamprūs. Kalbėtojas siūlė, kad DBL Sąjungos skyriai prastų jų apylinkės gyvenančių lietuvių jaunulių registraciją ir surašus duotą jaunimo organizacijoms, kurios bandytų tuos jaunuosius pritraukti prie lietuviškos veiklos. A. Vilčinskas yra DBLS Centro valdybos narys jaunimo reikalams.

DBL Jaunimo sąjungos pirm. Vidas Puodžiūnas, kalbėdamas angliškai pastebėjo, kad čia gimęs, augęs ir išsimokslinęs jaunimas galėtų gerai atstovauti Lietuvos reikalus anglų visuomenėje ir kad daugelis jaunimo gerai žino ir supranta savo pareigas lietuvių bendruomenės atžvilgiu.

Jis siūlo sudaryti keliaujančią parodėlę supažindinti jaunimą su Čikagoje įvykusių Pasaulio lietuvių jaunimo sąjungos suvažiavimo darbais ir pasiekimais. Jis taip pat yra nuomonės, kad reikalinga praversti kiek galima platesnę jaunimo pritraukimo sferą tarpe niekur nesirodantių jaunų lietuvių.

Europos rajono lietuvių skautų vardu kalbėjęs v.s.j. Maslauskas padėjo visiems moraliai ir materialiai remiantiems skautišką veiklą. „Budėkime“ dėl lėšų

stokos ir kitokių problemų teiseina 2 kart į metus. Kviečia tėvus raginti savo vaikus dalyvauti skautiškose veiklose ir metinėse bei kitose stovyklose. Pasiskundė apie pasirodžiusią neteisingą informaciją užsienio lietuvių spaudoje ir apie stoką informacijos vietinėje spaudoje.

Derby skyriaus meninės jaunimo grupelės „Tėviškėlė“ vadovė mokykl. I. Venckienė išsamiai apibūdino mažesnio jaunimo dalyvavimą lietuviškoje veikloje ir susiorganizavimą rateliuose, kurie yra reikalingi globos, paramos ir ypatingai pripažinimo iš vyresniųjų, ar tai dovanelėmis, ar tai ženkla — jauniejai neturi būti nustumti į antra vietą. „Tėviškėlė“ gražiai užsirekomendavo ne tik lietuvių tarpe, bet ir svetimtaučiu.

Po pranešimų vykusiose diskusijose jau pirmo ir kitais reikalais, dalyvavo DBLS Centro valdybos pirm. J. Alkis, dr. S. Kuzminskas, E. Šova, D. Banaitis, V. Puodžiūnas, I. Venckienė, P. Popika J. Adomonis, A. Jaloveckas, J. Zokas, K. Bivailis, B. Zinkus, Z. Juras, J. Levinskas ir kiti.

Diskusijų pasėkoje DBLS Tarybos prezidiumas buvo įgalintas bandyti susirūsti su įvairių veiklanių grupių vadovais ir veikėjais, su tikslu pagyventi jų grupių veiklą į jas įtraukiant daugiau naujų žmonių ir sužinant, kokios konkrečios pagalbos tos grupės yra reikalingos.

Tarybos ir suvažiavimo pirmininkui E. Šovai padėkojus dalyviams už darbingą suvažiavimą posėdis buvo uždarytas sugiedant Lietuvos himną.

Po to vykstant B. Zinkaus paruoštom vaizdams, vakaro dalyviai buvo maloniai nustebinti Derby sk. jaunųjų grupelės „Tėviškėlė“ muzikinių pasirodymų už kurį jie iš dalyvių susilaukė gausių katučių. Sekantį kartą „Tėviškėlė“ pasirodys Derby skyriaus rengiamame Kariuomenės šventės minėjime, įvykstančiame lapkričio 26 d.

Galima pastebėti, kad išskyrus skautus, jaunimas vengia pareikšti padėką DBL Sąjungai ir visiems rūmėjusiems Jaunimo sąjungai per visą eilę metų. Išsidėstymas „prekių“ salėje, kurioje vyko suvažiavimas, be rengėjų atsilaukimo, taip pat nepadaeda geresniam susipratimui tarp jaunimo ir senimo.

J. Levinskas

PASAULYJE

VEL ĮSALO LAIVAI

Maskvos radijas paskelbė, kad Laptevų jūroje, į šiaurę nuo Lenos upės žiočių, įsalo daug sovietų laivų, kuriuos bando išlaisvinti keturi ledlaužiai.

Anksčiau įsalo Rytų Sibiro ir Čiukčių jūrose laivai buvo išlaisvinti. 30 jų yra smarkiai apgadinti, o vienas paskendo.

UZMETYTI AKMENIMIS

Pakistano vietovės netoli Pešavaro genties vyresnieji, sudaranti tarybą vadina Džarga, nutaisė motiną ir jos 22 m. sūnų mirtinai užmetė akmenimis už nužudymą dviejų pas juos apsisotusių gimnazių. Moters vyras po nusikaltimo dingio.

Moteris ir jos sūnus buvo nušauti po 45 minutes trukusio apmėtymo akmenimis, kuriame dalyvavo šimtai žmonių. Anksčiau tokios baudmės buvo taikomos tik nusikaltusiems svetimteritavime.

PASKENDO LAIVAS

Amerikiečių naftos gręžimo laivas Glomar Java paskendo su visa 80 žmonių įgula laike tropinės audros Kinų jūros Tonkino įlankoje.

LAUKINE MERGAITE

Indonezijoje, pietinėje Sumatros salos dalyje, buvo surasta 12 metų mergaitė, kuri, buvo galvojama, prieš šešis metus paskendo. Radus, jos kūnas buvo padengtas samanomis, jos didžiotojai palaikė ją už orangutangą. Ji jau buvo užmiršus kalbėti.

KREIPIASI Į KINJĄ

Amnestijai International kreipėsi į Kinijos vyriausybę, prašydama sustabdyti masinį mirties sprendimų vykdymą. Savo laiške jie rašo žiną apie daugiau kaip 600 mirties sprendimų įvykdymą laike paskutiniųjų dviejų mėnesių.

Prieš mirties baudmės įvykdymą, nu-teistieji grupėmis nuo 15 iki 40 žmonių buvo vedžiojami gatvėmis, po to masiniai juos sušaudant.

NUTEISTAS DISIDENTAS

Sovietinės teismas nuteisė Sergei Grigorijants septyniems metams kalėjimo ir trims metams išstėmimo už sudarinėjimą ir skėdimą pagrindinio žmogaus teisių saugojimo biuletenio.

SEIKO RŪMAI

Miami, Floridoje pusiau pastatyti Saudi Arabijos šeiko Mohamad Al-Fassi rūmai buvo perimti statybinių firmų, nes šeikas joms nemokėjo už atliktą darbą. Rūmuose yra slėptuvė nuo bombų, 5 kriokliai ir sporto salė.

RINKIMAI ARGENTINOJE

Per šią savaitę įvykusius pirmus demokratinius laike 7 metų rinkimus Argentinoje, laimėjo radikalų partija, vadovaujama Raul Alfonsa. Už radikalus balsavo 52 proc. visų balsuotojų. Peronistų vadas Italo Luder, kurio partija dominavo Argentinos politinį gyvenimą laike paskutiniųjų 20 metų pareiškė, kad peronistai stengsis konstruktyviai veikti, kaip opozicinė partija.

VELUOJA PASTAS

D. Britanijos paštas praneša, kad 2 mil. laišku kasdien pavėluoja pasiekti adresatus. Į tai vėta atkreipti dėmesį mūsų laikraščio skaitytojams, prieš pradėdant skųstis dėl laikraščio negavimo.

ZEMĖS DREBĖJIMAS

Rytų Turkijoje įvykusio drebėjimo metu žuvo 1233 žmonės, daugiausia moterys ir vaikai, nes drebėjimas įvyko rytu, daugumai vyrų jau išėjus į laukus.

ERDVĖS DARBAI

Maskvos radijas pranešė, kad du kosmonautai tris valandas dirbo atviros erdvėje, montuodami ir pritaikydami dar vieną saulės energija varomą bateriją, kuri padidins erdvės stoties gaunamą energiją.

Laikė žio komplikuoto darbo, temperatūra užrengta ant paviršiaus kosmosautų rūbų, įvairavo tarp — 140C jiems būnant šėšelyje ir + 140C saulėje.

Medžiagos naujai baterijai buvo pristatytos erdvės iš pavasari, prieš kosmonautų atvykimą.

SUARESTUOTAS MUZOREWA

Prieš Zimbabvė (buv. Rodezija) pasidant nepriklausoma valstybė, metus laiko buvęs jos ministeriu pirmininku vyskupas Muzorewa buvo suareštuotas, įtariant jį palaikant ryšius su Pietų Afrika.



Ekonominė stagnacija

Iš kitos pusės, Lenkijos įvykiai parodė, kad apsauginis sustabarėjimas taip pat tapo pavojingu sistema. Lenkijos revoliucinius įvykius sukėlė tie patys visuomeniniai — ekonominiai procesai, kurie vyksta ir Sovietų Sąjungoje. Pasidarė aišku, kad tai, kas atsitiko Lenkijoje, ilgai gali atsitikti ir pačioje Sovietų Sąjungoje. Kokie gi yra tie procesai?

Pirmoje eilėje, visame socialgerėje ir Sovietų Sąjungoje pradėjo kristi gamybos augimo tempai. Jeigu 1970 m., pagal oficialią statistiką, Sov. Sąjungos gamybinio augimo tempai buvo 7,5 proc. per metus, tai apie 1975 m. jie buvo 4,5 proc., o 1982 m. — tik 2,8 proc. Ką tie 2,8 proc. metinio prieauglio iš tikrųjų reiškia? Tai, kad iš esmės jokio augimo nebėra. „Augimas“ yra, greičiausiai, ne tik nulinis, bet net ir su minuso ženklu, tai yra, kritimas. Ši išvada dalinai sėkė iš to, kas buvo rašoma pačioj sovietų spaudoje. Analizuojant jų spaudą galima prieiti išvados, kad apie 30-35 proc. pagamintos produkcijos niekada nesuvaržoma dėl to, kad arba nubyra, arba sugenda, arba nepasiekia vartotojo, arba pavargia, arba dar kas nors su ja atsitinka. Taigi, 30-35 proc. bendro nacionalinio produkto yra niekalas.

Taip pat žinoma, kad oficialūs statistiniai duomenys yra sudaromi apibendrinant raportus, kuriuos pateikia aukščiau stovintioms įstaigoms įvairios gamybinės organizacijos. Tų gamybinių organizacijų finansavimas, premijų paskirstymas ir pan. priklauso nuo to, kaip jos vykdo planą. Todėl kiekviena organizacija visokiais įmanomais būdais — doriais, o dažniausiai ir nedoriais — stengiasi parodyti, kad ji pagaminę daug daugiau negu iš tikrųjų. Taigi, faktiškai tie raportai yra išpūsti ir iktvūs, o tuo pačiu išpūstos ir fiktyvios yra bendros oficialios statistikos apie gamybos augimą. Turint galvoje tas dvi aplinkybes, nekalbant jau apie kitas (kaip pvz., kapitalinių investicijų užšaldymas, darbo našumo neefektingumas ir pan.), galima prieiti išvados, kad gamybos augimo kritimas yra gana katastrofiškas.

Kadangi pagaminama mažiau, o žmonių, t.y. vartotojų skaičius ne tik nemažėja, bet auga, tai ir prekių kiekis vienam žmogui sumažėja, jų pasirinkimas pasidaro menkesnis, o kokybė smunka. Visiems žinoma, kad Sovietų Sąjungoje šiandieną neužtenka net pagrindinių maisto prekių, o visos eilės pramoninių prekių visiškai nėra ir padėtis ta prasme vis blogėja. Tuo pačiu metu importo išlaidos vis auga, nes tik importuojant galima sulopyti vietinės produkcijos paliktas skylės; net ir duona reikia importuoti dideliais kiekiais.

Tačiau nepaisant importo (kuris pradedamas riboti), trūkumai prekybos tinkle ir visojo aprūpinimo sistemoj yra tokie, kad žmonių užsidirbti pinigai palaipsniui nustoja savo vertę, nes nėra ko už tuos pinigus nusipirkti. Kai pinigai nustoja vertę, žmonės pasidaro nebesuinteresuoti dirbti. Tokie situacijose pakelti darbo našumą neįmanoma. Net, jeigu valdžia ir pabandytų plačiau taikyti ekonominis stimulus ir įvesti kokius nors rinkos tipo mechanizmus darbo našumui pakelti, var-

Naujos kryptys sovietų politikoje

Prof. dr. A. Štromas

Gu, ar kas gero iš to beiseitų. Vien tik piniginis stimulas šiandieną kažin, ar būtų pakankamas paskatas tarybiniam darbininkui arba kolūkiečiui geriau ir našiau dirbti. Tačiau valdžia ir to nedaro, nes bijo duoti žmonėms daugiau ekonominės laisvės. Rezultate gaunasi ekonominė akligatvė, labai gerai suformuluota sename sovietiniame anekdote: „mes, darbininkai, vaizduojame, kad jiems (t.y., valdžiai) dirbame, o jie (valdžia) vaizduoja, kad mums už tą darbą moka“.

Iš to seka, kad sovietinė ekonominė sistema, o per ją ir socialinė sistema nesutampa su gyvenimu. Jinai savęs tiesiog nebeatgamina ir todėl, kuo toliau, tuo labiau nepateisina savo egzistencijos. Kas gi tuos jos trūkumus kompensuoja? Iš Lietuvos gražė žmonės pasakoja anekdotą apie sovietinio gyvenimo paradoksus. „Niekas nedirba, bet visi turi pinigų; visi turi pinigų, bet nieko nėra, ką galėtų už juos nusipirkti; nieko nėra nusipirkti, bet visi visko turi; visi visko turi, bet visi nepatenkinti; visi nepatenkinti, bet visi balsuoja „už“ ir t.t.“

Socialinės problemos

Iš tikrųjų yra paradoksas, kad tokioj ekonominėj situacijoj žmonės kažkaip dar gyvena. Kaip? Žinoma, naudodamiesi taip vadinamąja antrąja, korupcija bei vagystėmis pagrįsta ekonomika. Kuo labiau desintegravosi oficialioji, tuo labiau bufoja ir klesti neoficialioji, taip vadinama antrojo ekonomika. Korupcija bei vagystėmis pagrįsta antroji ekonomika ne tik nepriideda prie darbo našumo kėlimo, bet dar labiau ardo ir alina visą oficialiąją gamybinių sistemą. Pati savaime ji irgi negali pilnai patenkinti tų 270 milijonų vartotojų, kurie ten gyvena. Daugiau ar mažiau iškilus viršininkai ar profesionalūs spekuliantai iš tos korupcijų bei vagystių sistemos neblogai pasipelnė, bet paprastas žmogus, darbininkas ar valstietis turi iš jos vizai nedaug naudos. Greičiausiai, atvirkščiai, nes ja naudotis jam dažniausiai būna ir per brangu ir per sunkiai prieinama. Visa ta situacija, kur nėra jokios išeities iš padėties, veda žmones į psichologines frustracijos stovis. Iš čia kyla didžiausias, masinis alkoholisizmas, kaip to beviltiškumo ir frustracijos išraiška, o per alkoholisizmą ir bendrą nesuinteresuotumą, aprūpinimo ir aptarnavimo tinklo veikla sudaro jau beveik iki galo. Katastrofiškai padidėjęs Sov. Sąjungoje per paskutiniuosius metus vaikų mirtingumas yra geriausias alkoholisizmo ir medicininio aptarnavimo tinklo surimo liudijimas. Jei 1960 metais vaikų mirtingumas Sovietų Sąjungoje nedaug tesiskyrė nuo Belgijos ar Vakarų Vokietijos, tai 1980 metais jisai nusmuko iki Jamaikos ir Malaizijos lygio. (Savo garsoje 1980 m. studijoje „Rising Infant Mortality in the USSR in the 1970“ Christopher Davis ir Murray Feshbach parodė, kad šiandien Sovietų Sąjungoje miršta 40 iš 1000 naujagimių, t.y. tiek, kiek Panamoje, Dominikonų respublikoje ir Etiopijoje).

Lenkijos įvykiai

Štai iki ko šis paskutinis dešimtmetis privedė. Panašūs procesai Lenkijoje parodė, kad masių kantrybė yra tam tikra riba ir kad tam tikru metu ta kantrybė pasibaigia. Juk kaip susikūrė „Solidarumas“? Pradžią streikui davė tai, kad iš

Gdanskio laivų gamyklos buvo be pagrindo atleista sena darbininkė Anna Walentynowicz. To užtekto, kad sustreikavę darbininkai tuo pat pateiktų valdžiai ir eile kitų, daug esmingesnių ekonominių ir netgi politinių reikalavimų, vėliau surašytų garsaus Gdanskio susitarimo 21-me punkte.

Prie Gdanskio laivų gamyklos darbininkų pateiktų reikalavimų iš karto prisijungė ir visų kitų Lenkijos įmonių darbininkai, pasiryžę streikuoti jau tiesiog dėl jų, o ne dėl kokių nors vietinių problemų, nuo kurių Gdanske viskas ir prasidėjo. Taigi, pasibaigė Lenkijos darbininkų kantrybė ir vienos vietinės, kasdieninio pobūdžio prieštasties užtekto tam, kad ji visos šalies masių pratrūktų ir išsirituluotų į tikrą darbininkų revoliuciją, gal pirmą (jei neskaityti 1905 metų Rusijos revoliucijos) tokią revoliuciją pasaulio istorijoje.

Tačiau „Solidarumą“ Lenkijoje dar šiaip taip buvo galima bent laikinai sutvarkyti. Patys lenkai tai padarė, išsiganė, kad priešingu atveju Maskva pasiųs savo kariuomenės būrius, kaip pasiuntė į Afganistaną ir sulikviduos jėga ne tik „Solidarumą“, bet ir visa, kas dar Lenkijoje liko lenkiška.

Grupotės Maskvoje

Bet kas būtų, jei „Solidarumas“ ar kažkas panašus susikurtų pačioje Maskvoje? Kas tada galėtų pasiųsti tankus į Maskvą, kad išlaikytų Andropovo vyriausybę valdžioje? Gal Reaganas? Daugiau niekas gi neturi tam pakankamai jėgos. Tačiau toks Amerikos įsikišimas sukentų nemežnesnes revoliucines pasekmes, nei pati darbininkų revoliucija. Taigi, Andropovui ir jo bendrams reikia galvoti apie tai, kaip išsilaukius valdžioje nusavomis jėgomis. Lenkija pasiuntė Maskvai signalą, iš kurio seka, kad galvoti apie tai reikia jau šiandien; ir, kas dar svarbiau, — kad stagnacijos politika, kuri atrodė saugi ir būsimai pilnai pakankama šitų jau senų amžiumi vadovų laikui, pasidarė be galo pavojinga. Gal net pavojingesnė, negu iš viršaus pradėtų (ne iš apačios ateinančių, kaip Lenkijoje) reformų arba pakeitimų politika, kuri galėtų vėl priverstų sistemą šiaip — taip funkcionuoti, dirbti, ar kažkaip net atgyti, kad ir laikinai. Nors tiek, kad jį amžiuo jės dar pakaktų.

Dėl šių priežasčių valdžios aparate apie 1980 metus atsirado dvi grupuotės. Viena buvo „brežnevė“, kurios šūkis liko tas pats: niekur nejudėt, kas beatsitiktų, sėdėt vietoje ir gyventi „po brežnevą“ („po brežnevą“ — rusiškai „po senovei“; čia žodžių žaismas — „po senovei“ reiškia „pagal Brežnevą“). Kita — teigė, kad dabar sėdėt vietoje jau neįmanoma, kad reikia pradėti judėt, nes sustabarėjimas šiandieną yra artimiausias kelias į mirtį. Iš esmės tie du Čechovo felčerai, apie kuriuos kalbėta anksčiau, susiginėjo dėl naujos diagnozės. Vienas teigė, kad aortos anevrizmą ir toliau lieka svarbiausia liga, didžiausiu pavojumi, o kitas, — kad dabar didžiausias pavojus yra jau ne aortos anevrizma, o širdies aptūkimas, kuris gali išsiskirti širdies smūgiu bei mirtį daug greičiau, negu atsargūs judesiai ir šokių tokiu mankšta tam širdies aptūkimui sumozinti, nežiūrint kaip pavojingi pastarieji būtų aortos anevrizmą sergančiam organizmui.

(Bus daugiau)

NAUJI LEIDINIAI

Svečias

Nekuris žmogus, pamatęs, kad šis stam šokas (132 pusl.) žurnalas yra leidžiamas religinės organizacijos, gali pagalvoti, kad jis jam bus neįdomus. Jis labai apsigaus, nes be keleto religinio pobūdžio straipsnelių ir žinių, jame yra lobis besidominčiam Mažosios Lietuvos problemoms ir lietuvių protestantų vaidmeniui Lietuvos gyvenime.

Kun. A. Gelžinio „Atsiminimai sulaukus biblišką amžių“ suteikia vaizdą Mažosios Lietuvos lietuvių gyvenimo šiame šimtmetyje. Gimė 1902 m. ir, kaip jis pats sako, „buvo numatyta, kad užaugęs pavaldėsiu tėvų ūkį ir būsiu ūkininku“. Bet jis geidavo užsimsti „kokią nors dvasišką“ reikalais ir, negalėdamas po pradžios mokyklos baigimo toliau mokyti aukštesnėje mokykloje, pradėjo „lavintis privačiai ir autodidaktiškai“.

Kaip Kudirkai atsivėrė akys paskaičius „Aušrą“, taip ir Gelžiniui atsitiko: „Kai pirmą kartą Priekulės jaunųjų draugijų išgirdau mišrų chorą giedant lietuvišką dainelę „Kur bėga Sešupė, kur Nemunas tėka“ ir kitą dainelę, tai susijaudinau ant tiek, kad net šiurpas mane nukratė“. Gelžiniui neteko ūkininkauti. Savo pastangomis jis tapo dvasiškiu ir visą savo gyvenimą pašventė aptarnavimui lietuvių protestantų religinių poreikių. Pastaraisiais metais jam tenka dirbti vokiečių parapijoje Salzgritter-Lebenstadt, bet dalyvaujant ir lietuvių evangelikų bažnytinėje veikloje.

Jo gyvenimo istorija, tai Mažosios Lietuvos žmonių istorija, su tautinės priklausomybės problemomis, „sovinistinio nacio realizmo“ iššokiais Lietuvoje, 1941 metų „repatriacija“, pokario gyvenimu Vokietijoje.

Viktoro Karoso komentarai apie dr. Martyno Anyso „Atsiminimus“ iškelia buvusį, o gal dar ir dabar tebesantį konfliktą tarp „didžlietuvių ir mažlietuvių“, kuris jo nuomone išsėjas į vienį kytį nesuprasti. Jo nuomone, Lietuvos vyriausybė nepriklausomybės laikais nesielgė tinkamai mažlietuvių atžvilgiu, nepripažindama, kad jie ir jų problemos skyrėsi nuo problemų Lietuvoje.

V. Karosas, kuris neseniai mirė „Svečio“ žodžiais „nustebino klausytojus dar esant D.P. stovyklose, savo agronomišku posakiu: „Protestantų kanvės duoda daugiau pieno“.

Svečias Nr. 3-4, 1983 m. Leidėjas: Lietuvių Evangelikų Liuteronų Bažnyčios Vyriausioji Taryba. Prenumerata Anglijoje 1,5 svarų, kitur 4 dol., Vokietijoje 10 DM. Redaktorius kun. A. Trakis. Užsakyti: 6620 S. St Louis Ave. Chicago, IL 60629, USA.

PASAULIO LIETUVIS Nr. 10 1983 m.

spalis. Leidėjas: Pasaulio lietuvių bendruomenės valdyba. Redaktorius. Bronius Nainys. Adresas: 5620 S. Claremont Ave., Chicago IL 60636, U.S.A. Prenumerata 10 dol. metams.

LAIVAS Nr. 5, 1983 m. rugsėjis-spalis

Religinio ir tautinio gyvenimo dvimėnesinis žurnalas. Leidžia Marijonų vienuolija.

Redaktorius: kun. J. Vaškas, MIC. Adresas: 4545 West 63rd St., Chicago, IL 60629. Kaina metams užsienyje 5 dol.

BRETKŪNO RAŠTAI

Jonas Bretkūnas — vienas žymiausių Rytų Prūsijos rašytojų — gimė 1536 m. Bambolei kaime, netoli Frydlando miestelio, esančio į pietryčius nuo Karaliaučiaus. Mirė 1602 m. per maro epidemiją. Tikslų gimimo ir mirties data (mėnuo, diena) nėra žinoma. Mažai ką galime pasakyti tikra ir apie jo tautybę bei socialinę kilmę, vaikystę bei pradinį mokslą. Patikimi niausia laikytina žinoma baltisto V. Falkenhano (monografijos apie J. Bretkūną ir jo taktinius autorius) nuomone, kad Bretkūno motina buvusi prūsė, o tėvas — vokiečis ar suvokiečijęs prūsas. Rašytojas greičiausiai mokėjo visas tris baltų kalbas bei to, dar vokiečių, graikų, lotynų ir hebrajų, galbūt ir lenkų. Filologinį pasirengimą gavo Karaliaučiaus ir Vitenbergo universitetuose.

Baigęs studijas Vitenberge, Bretkūnas buvo pastatytas Labguvos klebonu. Labguvoje vedė, parašė didžiąją dalį savo veikalų, nors sąlygos literatūriniam darbui buvo apgailėtinos — šeima sunkiai vertėsi, gyveno, kaip jis pats rašė Prūsijos kunigaikščiui, „nepaprastame skurde ir vargo“. Bretkūnas ne karta kreipėsi į Prūsijos kunigaikštį ir bažnytinę vyriškę, prašydamas pagerinti gyvenimo sąlygas Labguvoje arba „perkelti į kokią geresnę bei ramesnę vietelę“, kad galėtų dar daugiau atsidėti literatūriniam darbui. Tačiau tik po daugiau nei 25 kunigavimo Labguvoje metų jis buvo perkeltas į Karaliaučiaus priemiesčio lietuvių parapiją, kur dirbo iki gyvenimo pabaigos.

Būdamas be galo darbštus, Bretkūnas parašė, išvertė arba parengė spaudai art 20 didelių ir mažesnių darbų, iš kurių ypač minėtina 1591 m. išleista dviejų dalių „Postilė“, kiek anksčiau išspausdintas Lietuviškas giesmynas, ešes „pavyzdžių vėlesniems lietuviškių giesmių leidėjams Rytų Prūsijoje“ (J. Palionis), ir kt. Ne visi J. Bretkūno darbai pasiekė mūsų laikus, toli gražu ne visi buvo išspausdinti. Tarp pastarųjų — ir didžiausias bei sudėtingiausias veikalas — Liuterio biblijos vertimas. Jam Bretkūnas paaukojo apie 12 metų ir, pasak J. Palionio, „išvertė bibliją į lietuvių kalbą ano meto sąlygomis gana gerai“, pasinaudodamas, kiek tada buvo įmanoma, ir gyvosios kalbos lobiais. Surinkus tekstą lotvoms aptarti net buvo sukvietas lietuviškai mokančių kunigų pasitarimas, konsultuotasi su hebraistais, rankraštis tobulintas ir rūpintis jo spausdinimu iki pat mirties... Ir štai tik dabar, beveik po 400 metų, Bretkūno troškimui bent šis dalies buvo lemta išsipildyti. „Rinktiniausie raštus“ pasiekė vertingiesiems biblijos vertimo tekstai: ištraukos iš dviejų Mozės bei Teisėjų knygų, visos Rutos, Jobo ir Saliamono knygos (taigi ir garsioji Giesmių giesmė) bei 40 Dovydo psalmių. Be to, raštuose pateikta išversti į lietuvių kalbą išlikę Bretkūno „Prūsų krašto kronikos“ fragmentai bei visi keturiolika dabar žinomų jo laiš-

Čia vertėjų pridurti, kad Bretkūno biblijos vertimo nedidelę ištrauką yra skelbta ir anksčiau įvairiose studijose, chrestomatijose. Be to, L. Rėza perradagavo ir 1625 m. išleido Bretkūno išverstas Dovydo psalmes. Bet tai, suprantama, tik lašas jūroje palyginti su „Rinktiniais raštais“.

Kadangi leidinys skiriamas mokslo reikaliui, tekstų išnašose nurodyti Bretkūno ir korektorių taisyms bei pastabos. Biblijos vertimo tekstai dešifruoti iš mikrofotokopijos, neretai gana sunkiai įskaitomos (rankraščių originalas, esantis Goettingen raštų rengėjams nebuvo prieinamas). Dešifravimas pareikalavo iš rengėjų nepaprasto atidumo bei kantrybės. Filologinių atžvilgiu leidinys parengtas neįtikėtinai gerai, yra visiškai patikimas. Jeigu kuo nors abejota, kokia vieta neįskaityta — viskas preciziškai nurodyta, pakomentuota. Rengėjai šiek tiek supaprastino Bretkūno tekstų rašybą, užtat kalba ir skryba visai nekeista.

„Rinktiniai raštai“, kaip pasakyta pradžioje, yra kolektyvinių pastangų vaisius“. Biblijos tekstus parengė J. Zukauskaitė, Bretkūno laiškus ir „Prūsų krašto kronikos“ fragmentus vertė M. Ročka, Knygos pabaigoje rasime išsamią Bretkūno bibliografiją, sudarytą J. Tumelio. Visą leidinį redagavo, įžanginį straipsnį parašė bei retesnių žodžių žodynėlį sudarė J. Palionis. Negalima nepaminti ir dailininkų L. Tušytės bei K. Markevičiaus trisios — knygą malonu paimiti ir rankas.

Pasirodžius Bretkūno „Rinktiniais raštais“, jo kalbos faktai užims deramą vietą lituanistų, baltistų bei indoeuropiečių darbuose (iki šiol tais faktais palyginti mažai operuota). Biblijos vertimas didžiai svarbus ir mūsų senosios literatūros apskritai kultūros tyrinėtojams. „Prūsų krašto kronika“ turėtų sudominti mitologus, kadangi čia rašoma apie sūduvių gyvenimą ir religines apeigas, dievus, senųjų prūsų dievus ir pan. O laišku, be abejonės, jaudins kiekvieną skaitantįjį. Iš jų matyti sunki J. Bretkūno buitis, didžiulis moras dirbti literatūrinį darbą, rūpinimasis lietuviška knyga, savo darbais.

Bretkūno biblija žada išleisti Vokiečių mokslo draugija. Rankraščių spaudai prof. dr. F. Scholz.

Jonas Bretkūnas, RINKTINIAI RAŠTAI (Parengė J. Palionis ir J. Zukauskaitė. Vilnius, 1983 m., 404 psl., 6000 egz. G.K.)

KERMOŠIUS

(Apysakos Fragmentas)

(tesinsys)

Pleškys to tik ir laukė. Nuėjo prie Vincuko ir atvažiavo savo vežimą į tuščią vietą. Tada iškinkė kumelaitę, privedė ją prie dobilų vežime, priėjo už pavadžio ir pasirengęs nueiti, mokino vaiką:

— Gera kumelaitė, vargo su ja neturėsi. Jei kas lįs prie vežimo — kirkš botagui! O dar geriau: tegu ateina po pamokslą, kai aš pats būsiu.

Tuo tarpu pradėjo skambinti varpai bažnyčioje. Atsilikėliai ir pavėlavusieji skubėjo įsmukti pro vartelius į šventorių, o landesnieji dar ir į bažnyčią surizikavo įsigrūsti.

Bažnyčioje vietos jau nebebuvo — pripakuota kaip silkų bačka.

— Būk prie vežimo, kol aš grįšiu. Tu ne vienas. Čia pat karabelninkai, o ten toliau matosi žmonės turi obuolių atsivežę, vežimo vieno nepaliks... — Pleškys pasakė vaikui ir nuėjo su paskutiniais į bažnyčią.

Palikęs vienas Vincukas apsidairė. Gatvė per miestelį kaip išlluota, vežimų nesimatė. Tik vienas kitas parapijonis, gerokai pavėlavęs, skubėjo šventoriaus link ir stačiai į špitolę, nes jos ilgą koridorių perėjęs, kelias į bažnyčią perpus sutrumpėdavo.

Tiesiai prieš bažnyčią, antrojo pusėj gatvės, buvo Maušo namas. Jo krautuvės durys stovėjo atdaros, o vidutinio amžiaus žydas, apsilvilkęs ilgu surdutu, peržengė slenkstį ir sustojo ant plačių laiptelių. Jis stoviniavo, dairėsi tai į turgavię, pilną vežimų, tai į gatvę, einančią gilyn į miestelį, kuri tuo tarpu buvo taip ištuštėjusi, kad ir šuo, neseniai

J. Rasa

ja nubėgęs, nebegrižo. Staiga Vincukas išgirdo marmaliavimą toje pusėje, kur buvo krautuvė. Atsigrįžo ir pamatė, jog žydas dabar kalbėjo su savo pačia. Žydelka ir tarpavartį buvo atstūmusi gražų vežimėlį, o jame sėdėjo baltai aprėdytas kūdikis. Kokio amžiaus buvo kūdikis, Vincukas negalėjo iš tolo įžiūrėti, bet jis turėjo būti labai mažas, jeigu pats dar negalėjo vaikščioti.

Berniuko dėmesį patraukė ne tiek mažasis žmogelis, kiek tas gražus vežimėlis, kuriame jis sėdėjo. Tokio savo gyvenime dar nebuvo matęs. Jis prisiminė Kamarninko Vilių, tą patį, kuris praeitą vasarą pavadavo jį prie karvių. Vilius pasakojo, kad jis buvo gimes ir augęs mieste; kad ten buvo daug didelių mūrinių namų, ir jis žaisdavo su ponų vaikais.

— Vilius gal yra važinėjęs tokiu vežimėliu, kai buvo mažas, — perėjo mintis per vaiko galvą. — Ką, gaspadoriau, turi parduoti? — išgirdo žodžius kitoje vežimo pusėje.

Atsisuko ir pamatė du pusbernį ir jį bespoksančią.

Vincukas apsidairė, nes klausimas, kurį pusbernį pastatė, buvo skiriamas suaugusiam žmogui. Niekio arti nematydamas, berniukas suprato, jog pusbernį iš jo juokiasi. Tai liudijo ir jų kvailos šypsenos palydėtos dar kvailesnėmis grimasomis.

— Tai miestelio pramušgalviai, — pagalvojo Vincukas ir jį apėmė baimė, nors stengėsi to neparodyti. Jis apsidairė aplinkui. Dvi karabelninkės dabar buvo suėjusios į krūvą, susėdusios ant taburečių, garsiai šnekėjosi. Jos visai nesirūpino, su kuo jis šneka ir ką jis daro. Už kelių padvadių sėdėjo moteris ant savo vežimo. Greičiausiai ji buvo viena iš tų ūkininkų, atvežusių parduoti obuolių. Antroje pusėje žydas vis dar tebegaliavo su savo

pačia, kuri tuo tarpu buvo išsiėmusi vaikutį iš vežimėlio ir vedėsi prie žydo. Vaikas klupo, aišku, jis dar nemokėjo vaikščioti.

O du miestelio pusbernai neatstojo nuo jo vežimo, kvailai šypsojosi ir užsispyrę klausinėjo, ką jis turi parduoti. Vincukas atsiminė, jog tėvas buvo pasakęs: „jei kas lįs, kirkš su botagu“. Sugriebė botagą, stipriai suspaudė botkotį rankoje, ir kiek galėdamas ramesniu balsu atsakė:

— Ką gaspadorius turi parduoti, sužinosite, kai jis ateis. O dabar nešdinkitės ten, iš kur atėjote. — Ką jūs ten kabinėjatės prie vaiko! Matote, kad jis nieko neparduoda. Geriau ateikit pas mane, gausite visą rinkę dešros už penkiolika markių!

Tuos žodžius tarė dešrų savininkė, pažengusi porą žingsnių į šoną nuo savo būdos, mosikuodama rankomis ir to duodama suprasti, kad geriau prie to vaiko nelįskite. Vincukas taip apsidžiaugė, kad būtų pabučiavęs abi rankas tai gerajai tutelei, tokią valandą jį užstojusiai. Bet jis tebesėdėjo vežime ir nedrįso išlipti ir nuėjęs jai padėkoti.

Pusbernai, sulaukę tokį netikėtą pasiūlymą pusbalis nušiekė o vienas iš jų kiek garsiau riktėlojo:

— Reikia mums tavo dešrų! Badu dar nestimpame, kad mokėtume penkiolika markių už dešrą!

Einam pas žydą papirosų, — patraukė draugą už rankovės ir abu nuėjo skersai gatvės krautuvės link.

Dar iš tolo ėmė šaukti:

— Ei, žyde, papirosų duok!

— Ui, ponaiti, gausi papirosų, ir tabokos gausi! Sakyk, ką tik nori, ponaiti!

Žydas atbūlas atsitraukė į krautuvę, ir abu ponaičiai suvirto į vidų, uždarydami paskui save duris.

(Bus daugiau)

LIAUDIES BALSAS

Visi valdantieji sluoksniai, visos vyriausybės, ar tai būtų laisvai rinktos, ar jėga valdžią ir savo rankas paėmusios nori žinoti ką galvoja žmonės apie gyvenimą, apie įvykius krašte ir svarbiausia, apie tai, ką jie galvoja apie savo vyriausybę.

Demokratinuose kraštuose yra daug įvairių būdų sužinoti žmonių nuomonę. Laikraščiuose yra skaitytojų laiškų skyriai, kuriuose telpa laisvai žmonių, kuriems kas nors patinka, ar, dažniausia, nepatinka ir kurie netingi tai išdėstyti ant popierio ir pasiųsti laikraščiu. Kiti vėl skambina radio stotims, priimančioms klausytojų skambučius ir leidžiančioms viešai, radijo bangomis išreikšti savo nuomonę. Prekių gamintojai, pardavėjai, o taip pat ir politikai naudoja patarnavimus daugelio institucijų, specializuojančių gyventojų apklausinėjime, naudojančių psichologų nustatytais metodais ir jų susitautomis klausimais sužinoti tam tikro nedidelio skaičiaus žmonių nuomonę, kuri vėliau perkeliama į visos rinkos, ar valstybės mastą.

Politiiniame valstybių gyvenime yra naudojami referendumai, sužinoti žmonių nuomonę vienu ar kitu, daugiausia peržengetančių politinių partijų ideologijas, klausimu, norint suformuluoti bendrą, krašto priėjimą. Daugiausia referendumų, pasėkoje įvyksta ar neįvyksta konstitucijų pakeitimai.

Svarbiausias ir daugiausia įtakos krašto gyvenime turįs viešosios nuomonės išreiškimas yra parlamento rinkimai. Per juos žmonės turi galimybę pareikšti savo patvirtinimą kurios nors politinės partijos paskelbtai programai ir bandyti su teikti jai teisę tą programą paversti valstybės nuostatais tikslais sekančių kelių metų bėgyje.

Sovietų Sąjungoje nė vienas iš šių metodų nėra įmanomas, ar naudojamas. Net patoje komunistų partijoje nėra jokių priemonių, ir metodų leidžiančių partijos išreikšti savo nuomonę, kuri sudarytų vadams sąlygas sužinoti, kaip jų padaryti sprendimai yra priimami žemiausių partijos narių, jau nekalbant apie visą liaudį.

Vienok, noras sužinoti ką žmonės galvoja yra ir Sovietų Sąjungoje. Ten yra naudojamas vienas iš pačių žemiausių, išskyrus fizinį kankinimą, būdų: skundai. Skundai yra dvejoj: viešieji skundai, rašomi laikraščiams, kai jau visos kitos priemonės būna išsemtos ir slaptieji. Vie-

šieji skundai, spausdinami laikraščiuose, daugiausia apie kasdieniniame gyvenime esančias blygybes, kaip neremontavimas namų, nepaslaugumas tarnautojų, neįvykdymas pažadų, duotų buities pagerinimo reikaluose ir t.t. Dalis šių skundų yra atspausdinama laikraščiuose, prieš tai kreipiantis į atitinkamas įstaigas ir išgaunant iš jų ar tai pasiaiškinimą, ar tai pažadą reikalą sutvarkyti, ar tai, kartais paskelbimą, kad reikalas jau sutvarkytas. Dabartinės Lietuvos laikraščiai yra pilni tokių skundų ir atsakymų. Išspręsti jie nieko neišsprendžia, bet leidžia žmonėms išlieti savo nepasitenkinimą ir sudaro įspūdį, kad kažkas tai budi ir reikalus tvarko. Po kiek laiko toki skundai vėl kartojasi, gal jau kitame laikraštyje, gal jau kitoje srityje, nes esminiai niekas nebuvo išspręsta, ar nutarta, išskyrus išreikšimą papeikimo tam, ar kitam pareigūnui, blogiausiu atveju atimant jam premiją.

Kitai yra su slaptais skundais. Jie taip pat yra dviejų rūšių: pasirašyti ir nepasirašyti — anoniminiai.

Pasirašyti skundais yra tikimasi atiteisiti kokią tikrą ar įsivaizduojamą padarytą neteisybę, pvz., negavimą buto kuris buvo paskirtas kam nors kitam, negavimą leidimo pirkti automobilį, nurodant, kad įmonės direktorius, susitaręs su prof. sąjungų atstovu jį paskyrė savo draugui.

Gali būti skundžiamasi apie blogą priežiūrą ligoninėje ar net apie reidavimą aukso medalo baigiančiam vidurinę mokyklą sūnui, ar dukrai. (Aukso medalis yra duodamas visais penketais baigusiam vidurinę mokyklą. Su juo tereikia išlaikyti vieną stojamąją egzaminą į universitetą ir gaunama teisė pasirinkti fakultetą).

Visi skundai yra svarstomi, tyrinėjami ir į juos duodami atsakymai. Žinoma, jei duotas atsakymas skundėjo nepatenkina, jis gali rasti aukštesnę instanciją, kuri vėl tą jo skundą tyrinys ir vėl jam duos atsakymą. Taip, kad kai kurie pasitenkinimo negauna jau pačioje pradžioje prie savo skundo prideda, kad jis „eisis iki pat Maskvos“, jei jo skundas nebus išspręstas jam palankia linkme.

Blogiausia yra su anoniminiais skundais. Juos rašantieji nieko neteisybės ištiesinimo, ar blygybės atitaisymo. Jų tikslas yra kam nors pakenkti, ar ką nors su naikinti, kam nors atkeršinti, ką nors apšmeižti.

Komunistų partija į tokius skundus reaguoja dvejopai. Yra dedami straips-

niai į laikraščius, smerkiantieji tokius žmones. Štai šių metų sausio 16 d. „Tiesoje“ straipsnis „Degutu tepi žodžiai“, kuriame Bernardas Šaknys rašo:

„Neseniai lankiausi vienoje rajono mokykloje. Į akį krito įtartinas mokytojų atsigūmas, rorlos, suvaržyti jų judesiai. Prisiminiau, kad prieš keletą metų tai buvo linksmas, nuotaikingas kolektyvas. Kas atsitiko? — Tss, atsargiau, jau pusė metų, kai kažkas skundus ėmė rašyti... Direktoriaus paaiškinimo, jog per pusę metų apie jo kolektyvą parašyti net septyni skundai... — Ir tikrino šuos skundus? — Klausiu. — Kaipgi netikrins. Tik pagalvokite — septynios komisijos per šešis mėnesius. — Betgi skundai nepasitvirtino? — Ne! Kažkam pavydu, kad mūsų kolektyvui gerai sekasi. — Ar nežinote šių šmeižtų autorius? — Nujauciame, bet jei ir sugautume, įrodytume, ką jam padarysi, mes jis patiekia faktus, tik savaip iškreipytus“.

Čia galima paklausti, kodėl po septynių komisijų, kurios neabejotinai atsiliepė į visų mokytojų moralę ir nuo ko nukentėjo mokiniai, nekaltant jau apie sugaištą laiką, kodėl valdžios organai, ar partija, nesilima žygių tokiems skundams užkirsti? Atsakymas yra tas, kad partija ne tik nesmerkia tokių skundų, bet dar juos skatina duodama eigą kiekvienam, kad ir mažiausiam skundui, nes jei pradėsi smerkti, gal net ir bausti skundikus, skundų daugiau negausi, o kaip tada sužinoti ką galvoja žmonės, kaip lafkysi visus „ant adatų“, vienas kito bijančius?

Visos paskutinių laikų iškeltos bylos, ar tai daktarams už honorarų ėmimą, ar tai rajonų pirmininkams (ar jų padėjėjams) už kyšių ėmimą (Kauno garųjų atveju), ar tai jau per mandriems kolektyvinių sodų namų savininkams, už neteisėtą medžiagų susiorganizavimą, prasižėję nuo skundų.

Taip galvoja ir B. Šaknys: „O jeigu pirmojo skundo tikrintojai kitą būtų pažvelgę į tariamų mokyklos vadovo nusikaltimus?... Gal nebūtų atsiradęs antras, trečias, septintas skundas...“

Bet kaip tada partija sužinos „viešąją nuomonę“? Vadovaudamasi dėsniu, kad nors tuo laiką ir nėra nieko blogo rasta, bet ateityje gali kas nors „prilipti“, partija skundus drąsina ir šaknia žodžiais: „vienas (skundikas) kolektyve, pora rajone, ir užnuodytas daugelio žmonių gyvenimas“.

Kiek jų reikia, kad būtų užnuodytas visos tautos gyvenimas?

A.B.

VOKIEČIAI KRITIKUOJA

V. VOKIETIJOS DIENRASTIS
KRITIKUOJA REAGANO KALBĄ
PABALTIEČIAMS

Vakary Vokietijos dienraštis *Stuttgarter Zeitung* neseniai kritikavo prezidento Reagano Pabaltiečių Laisvės Dienos prago pasakytą kalbą. Opozicijos Socialdemokratų partijai artimas laikraštis tvirtina, kad Reagano pažadas Pabaltiečiams nepripažinti jų pavergimo primena „šaltojo karo“ šūkius, nepada pagerinti santykių tarp didžiųjų galybių, ir stato pavojum taiką. Šie tvirtinimai susilaukė tokio komentaro ELTOS biuletenio anglų k. rugpjūčio numerįje:

„Liūdni, menkė, ir gaudžiai pažįstami žodžiai. Pavergtosios tautos turi likti pavergtos, laisvosios valstybės turi sutikti su dalies Europos pavergimu, nes jo pamėnėjimas gali suerzinti totalitarinį milžiną. Taip skamba tautų pardavimo ir patalkavimo tironams evangelija. Ir kokia iliuzija, kad tokia skurdi galvosena bei elgsena padeda apsaugoti taiką! Britanijos ministris pirmininkas Chamberlainas kadaise patarė savo tautiečiams ne sirūpinti mažais, tolimais kraštais, kurių vardus sunku išstati. Taip jis atnešė „taiką mūsų laikams“...“

Nuolanki baimė, užuot padėjusi išsaugoti taiką, tikrai padrasina totalitarinius agresorius imtis neatsakingų veiksmų. *Stuttgarter Zeitung* bendradarbiai mano, kad atiduodami ištisas tautas Kremliaus malonei, jie užsitikrins savo gerbūvį ir laisvę, taip kaip 1938 metais Hitleriui nuolaidžiaujančios politikos vykdytojai Vakaruose tikėjosi, jog išduodami Čekoslovakija, jie garantuos „bizinį be pasikeitimo“ likusioje Europos dalyje.

Stuttgarter Zeitung komentarai taip pat paliustruoja Vakarų Vokietijos socialistinio sąjūdžio moralinę krizę. Dalis vokiečių socialistų lieka ištikimi savo demokratinei tradicijai ir remia teisėtus pavergtų Europos tautų siekius, kaip buvo matyti Europos Parlamente diskutuojant Pabaltijo klausimą; kiti, tačiau, stengiasi „finlandizuoti“ Vakarų Vokietiją, dalyvaudami Maskvos rengiamuose „taikos“ cirkuose, atspirandinėdami už sovietinę valdžią, ar kartodami Kremliaus liniją apie JAV-ų vyriausybės „pavojingą“ politiką, kaip *Stuttgarter Zeitung* skiltyje.

Koks skirtumas, palyginant su amkstyvesniu vokiečių socialistinio sąjūdžio laikmečiu 19-ame šimtmetyje, kai rusų imperializmo engiamos tautos buvo ginamos iš principo, o moraliniai kompromisai buvo laikomi konservatorių specialybe! Bet „finlandizuojančių“ socialistų atmintis taip toli nesiekia. Jie jau pamiršo, kad demokratiniai socialistai buvo tarp pirmųjų autų, Maskvos viešpatijoje. Teisybę pasakius, jų atmintis sustoja prie Ostpolitik — Federalinės Vokietijos Respublikos kompromisinės politikos Rytų Europos atžvilgiu — ribos. Toji Ostpolitik jiems nebėra paprasta politika, kurią galima peržiūrėti ir pakeisti, bet virto fetišu. Čia būtina pabrėžti dar vieną svarbų faktą kuris išslydo iš *Stuttgarter Zeitung* redaktorių atminties. Dabartinė Pabaltijo krašto padėtis, kurią šie redaktoriai norėtų užšaldyti, yra tiesioginė 1939 m. rugpjūčio 23 d. sudaryto Hitlerio-Stalino pakto pasekė. Dienraštis faktiškai siūlo, kad reikia laikytis to pakto slapto protokolo. Ar *Stuttgarter Zeitung* nori įamžinti tą nesensu vokiečių istorijos palikimą? O gal Vakarų Vokietijos vyriausybė, su abiejų didžiųjų politinių partijų pritarimu, turėtų viešai paskelbti Hitlerio-Stalino pakto nebegaliojančią, kaip ji anksčiau atmetė 1938 m. Miuncheno sutartį?“ (ELTA)

JUOKTIS SVEIKA

Kalbėdamas apie juoko poveikį sveikatai, dr. V. Frajus (Stanfordo universitetas, JAV) juoką pavadino „bėgimu ristelevitoje“. Kaip ir fiziniai pratimai juokas galis turėti ilgai trunkantį poveikį. Kai žmogus juokiasi jo raumenys įsitempia ir dėl to gali sumažėti kai kurie galvos skausmai, lėčiau plaka širdis, sumažėja kraujo spūdis, o tai liudija stresinės įtampos nuoslogi. Todėl galima sakyti, kad juokas turi tiesioginę reikšmę gyvenimo trukmei.

Juokiantis padaugėja kraujyje adrenalino ir, matyt, į smegenis patenka endorfinų (kaip ir bėgant), nuo kurių pagerėja savijauta. Kai kurie tyrinėtojai mano, kad „juoko centras“ yra dešiniajame galvos smegenų pusrutulyje, nes ligoniai, kurių šis pusrutulis pažeistas, nesupranta juoką, praliksminančių normalius žmones, — rašoma JAV savaitraštyje „Newsweek“.

perdėm privačių ar visiškai nusamenintų, o konkrečių, autentiškų išpučių. Tuo labiau šito laukime iš keliaujančių meno žmonių. Kad iš kiekvieno žodžio būtų aišku: tai pamatė dailininko akis, išgirdo muziko ausis, pajuto literato širdis. Kad, režiūgėlėjęs į parašą, žinotum: rašyta menininko, o ne buhalterio ar statistiko. Kuo patraukė krašto gyvenimo ritmas, veidų margumynas? Ko galima pasimokyti svetur ir ko mokytiis nerelkia? Į toki rašinį skaitytojas jau nenumos ranka: et, turistio išpučiais.

LIETUVOJE

MISKAS ALYTUJE

Nemuno šlaite rymo šimtamečiai ažuolai, pušys, skrobiai. Visa tai — Alytuje, prie naujojo Vidgirio gyvenamojo rajono. Miškas pasižymi gražiais gamtovaizdžiais ir turtinga, reta augalija, todėl paskelbas butanni draustiniu. Nemuno šlaitas čia išrašytas saurų gilių griovių. Išpučiasiausias ir liepynais ir ažuolynais apaugęs apie 30 m. gylio ir 100 m. platumo Kirmijos upelio šienis Vidgirio. augalija jau seniai domėjosi botanikai ir miškininkai. Vien žolinių augalų čia rasta daugiau kaip 340 rūšių. Tarp jų — trys į Raudonąją knygą įtraukti augalai: dantažolė, blizgė, klumpaitė, taip pat dar 14 retų Lietuvoje augalų — tuščiaaviduris rutenis, gebėnė, meškėnis česnakas ir kt. Beje, Vidgiris — tai antroji mums žinoma dantažolės augimvietė Lietuvoje.

Vidgirio botaninis draustinis yra labai vertingas moksliniu požiūriu. Dabar, priekant mišką naujo mikrorajono gyventojų poilsui, kyla pavojus vertingų augalų bendrijoms, retoms pavienėms rūšims. Ūkinius darbus numatyta projekte, reiklia atlikti labai atsargiai. Reikalingus kirtimus vykdyti tik žiemą ir visai neįleisti stačių šlaitų, kad nebūtų sukelta dirvos erozija, o ir šiaip visus projekte numatytus darbus būtina atlikti labai apgalvotai, nenukrypstant nuo jo.

AUTORALIO PIRMENYBĖS

Baigėsi šalies autorralio pirmenybių paskutinis etapas. Nusipelnusio sporto meistro S. Brundzos auklėtiniai Eugenijus Tamalevičius ir Pranas Videlka, startavę antros grupės automobilų klasėje, pelnė aukso apdovanojimus.

Komandomis taip pat nugalėjo Lietuvos rinktinė, aplėkusi pagrindinius varžovus — Tarybų Estijos ir Maskvos lenktynininkus.

NUOSTABI IŠKYLA

Rugsėjo pabaigoje, kai pradėjo lyti, plungiškis K. Kazragis su sūnumi Virginijumi ir draugu važiuojo prie pamėgto ežeriuko Platelių apylinkėse. Sustoję prie nedidelio miško pasidairyti grybų. Ir pasidairė...

Per nepilnas tris valandas abu Kazragiai rado 700 baravykų, o trečiasis grybautojas — 400! Tadı viso labo — 1100 baravykų! Teisybė, dauguma jų buvo nedidukai, bet gražutėliai, grybas į grybą!

LIETUVOS MEDŽIOTOJAI

Medžiotojų ir žvejų sąjungos Ukmengės skyrius jungia 300 medžiotojų, kurie tvarko medžioklės ūkį 95 tūkstančių hektarų plote.

Per praėjusią apskaitą rasta 139 briedžių, 79 elniai, 626 stirnos, 343 šernai, 1300 kiškių, apie 5500 ančių, 800 kurapkų. Pagausėjus žvėrių, per šį sezoną ukmargiškiečiai medžiotojai gėdės nemažai sumedžioti: 40 briedžių (pernai 35), 10 elnių (5), 120 stirnų (90), 300 šernų (280).

Draugijos nariai sulaukė 10 brankonierių, iš kurių atėmė 3 medžioklinius šautuvus. Savo plotų mškoti neleidžiame ir plėšrūnams — kasmet belandžio mėnuo skelbiamas plėšrūnų naikinimo mėnesiu.

Skyriaus medžiotojai laiko 53 medžioklinius šunis su kilmės dokumentais, dauguma jų šunų lauko bandymuose ir apžiūrose įvertinti labai gerai. Pavyzdžiui, varžybose su šunu Lydukiu medžiotojo A. Adamonio laika Dingo pripažinta respublikos čempionu.

Dar tebemedžiojami briedžiai, stirnos, elniai, šernai, o nuo lapkričio 6 dienos prasideda kiškių, lapių, kiauinių ir barsukų medžioklės.

Nors oficialiai leidžiama norma yra du kiškiai vienam medžiotoiui per dieną, tačiau draugijos skyriai gali ją, reikalaujant sumažinti. Kiekvienam skyriui nustatytas kiškių sumedžijimo planas, kuriuo peržengti nevalia. Jeigu jis įvykdomas per pirmąją medžioklės dieną, būrelis ar skyrius antrą kartą medžioti kiškius teisę praranda. Medžioklės vyks tik išlaikę grafike nurodytose vietose ir ne daugiau kaip viena karta toje pačioje vietoje.

AUKSINĖS MINTYS

Gatavų vaikų skyriaus vedėjai.

(Iš pareiškimo)
Labai dažnai gėmusi pieno pakelį nukėkėjimas.

(Iš skundo)
Kadangi automobilis nedalus, skirtumą pakeiskite kitais būdais.

(Iš patarimų išsiuokiantiesiems)
J savo darba žmonės turi atsinešti dvigubai, trigubai daugiau.

(Iš pasisakymo)
Kvėpuokime giliai, ritmingai — tai pratimas kojų raumenims lavinti.

(Gambinėja mankštoje)
Ji turi pilkas akis, aliuminio spalvos.

(Iš žodinės charakteristikos)
Kas su plaučiais, saule nepiktinaudžiaukit!

(Iš gydytojo instruktažo)

JAU LAIKAS ATNAUJINTI

E. LIETUVIO PRENUMERATŲ ARBA

NAUJAI LAIKRAŠTĮ UŽSISAKYTI.

LIETUVIAI AMERIKOJE 1620 m. ?

Tikro atsakymo į šį klausimą tuo tampa nėra. Kadangi iki 1492 m. dabartinės Amerikos žemynas nebuvo žinomas Europai, išskyrus, gal, Leif Eriksono piratus, tai galima sakyti, kad iki Kolumbo atsidanginimo jo nežinojo ir lietuviai. Todėl apie lietuvių keliavimą į Ameriką gali būti kalba tik po 1492 m.

Kaip jau žinoma, pirmieji ateiviai buvo ispanai, prancūzai, olandai ir anglai. Pirmiausia jie čia ir įsikūrė. Kai Kolumbas atrado šį žemyną, mirė didysis Lietuvos kunigaikštis Andriejus Kazimieras, Vlodo Jogailos ir jo žmonos, Sonkos, sūnus. Jis buvo kunigaikštis Algirdo vaikaišis. Tai buvo gana kultūringas žmogus, geras valdovas. 1457 m., jo patvarkymu, buvo kodifikuoti Lietuvos teismo įstatymai, o 1492 m. jis pateikė baudžiamojo statuto projektą. Lietuva tada dar buvo didėlė ir stipri valstybė. Betgi jūrininkystė Lietuvai tada dar mažai buvo pažįstama.

Amerikos atradimo laikais mažai kas čia norėjo apsigyventi. Tik įvairūs avangūristai plaukiodami ieškoti aukso, kurio jie tikėjosi rasti vietos gyventojuose indėnuose. Kaip jau sakėta, pirmieji kolonizatoriai buvo ispanai, prancūzai ir olandai. Anglai atvyko vėliausiai. Pirmoji anglų kolonija buvo įkurta 1607 m. Jamestown, Virginia. Tie naujakuriai atvyko čia nedideliais laivais, Sarah Constant, Goodspeed ir Discovery, lyg tyčia, žiemos metu. Antroji anglų kolonija įsikūrė 1620 m. Plymouth. Mass. Tai buvo „tėvų pilgrimų“ kolonija. Tuo metu Anglijoje viešpatavo karalius James, kuris buvo žinomas, kaip religinių įsitikinimų persekiotojas. Kai kurie anglai, norėdami išvengti persekiojimų, vyko į Olandiją. Bet kadangi ir ten jiems nebuvo vietos, todėl jie, grįžę į Angliją, Mayflower laivu leidosi į Ameriką, kur įkūrė naują koloniją. Šitie amerikoniai dabar didžiuojasi savo „aristokratiška“ kilmė. Turint galvoje faktą, kad, būtent, anglai pradėjo kolonizuoti Ameriką tik 1607 m., įdomu būtų patirti, iš kur atsirado tie padavimai apie lietuvių atvykimą į Ameriką jau 1620 metais, beveik sykiu su pirmaisiais anglų ateiviais.

Tokia žinia randama *The School of Thinkers* laikraštyje, išėjusiame 1922 m. sausio mėnesį. Tarp kita ko ten sakoma: „In the Year 1618-1620 the Roman Church with a strong Polish army invaded the Lutheran and Calvinistic Protestant Lithuania to convert them back to Romanism. The protestants arose and armed to protect themselves from the unwelcomed invaders, but they lost...“

Toliau sakoma, kad lietuviai protestonai buvo priversti bėgti iš Lietuvos. Kai kurie iš jų nabėgo į Graikiją, Šveicariją ir kitur, bet, sakoma, daugiausia jų išbė-

gę į Angliją ir vėliau, kartu su „tėvais pilgrimais“, atvykę į Ameriką. Čia jie apsigyvenę Hudson upės pakrantėse ir įkūrė pirmąją savo koloniją, pavadintą *Auša*. Tik vėliau šią koloniją olandai pavadinė New Amsterdam, iš kurio kilęs New Yorkas.

The School of Thinkers paduodama visa eilė tų kolonistų vardų, kaip, pavyzdžiui, Buttville, Gedville, Ardvills, Loomis, Landis, Greags, Dowkants, Kondrats, Survills, Linkens, Purvis, Zubrickis ir t.t. Deja, laikraštyje neminoma šaltinių, iš kur tos žinios yra palintos. Dėl to mums patiekiamas sunkus tyrinėjimo uždavinys. Vienas dalykas yra aiškus: laikraštyje teisingai aprašomos tų laikų sąlygos Lietuvoje.

Tais laikais Lietuva jau buvo susijungusi su Lenkija. Lietuvos ir Lenkijos karaliumi buvo Zigmantas III Wasa. Tai Kotrinos Jogailaitės, Zigmanto Augusto ir Jono Wasos, Švedijos karaliaus, sūnus. Nors Švedija jau buvo liuteroniška, bet Zigmantas III buvo auklėtas katalikų dvasioje, jėzuitų įtakoje. Tada jėzuitai turėjo stiprią politinę partiją ir dėl to galėjo priversti karalių drausti reformaciją. Tie draudimo arba, teisingiau pasakius, persekiojimo būdai buvo nepaprastai žiaurūs. Reformatorių maldos namai buvo naikinami, jų mokyklos uždarinėjamos, nekatalikai ujami tiek Lietuvoje, tiek Lenkijoje. Kilo civilinis karas. Be pasigalėjimo buvo laistomas žmonių kraujas. Pagaliau, 1623 m. jėzuitų partija nugalėjo reformatorius. Įveikė reformaciją, jėzuitai pradėjo lėbauti. Mokyklos buvo apieistos, lietuvių kalba ir literatūra pamiršta. Jėzuitai priverė karalių pašalinti ne tik laisvosios minties raštus, moksline literatūrą, bet taip pat būdavo draudžiami skaityti žinomi graikų ir kitų tautų autoriai. Buvo konfiskuota geriausia XVII amžiaus literatūra. 1627 m. karalius įvedė griežtą katalikų bažnyčios cenzūrą. Rašytojai buvo verčiami pateikauti kunigams, ponams ir bajorams.

Esant tokioms sąlygoms, nesunku tikėti, kad visi doreni žmonės buvo priversti apieisti Lietuvą ir dangintis į svetimas šalis. Todėl labai galimas daiktas, kad 300 lietuvių šėmų, apie kurias kalbama ir *The School of Thinkers*, tikrai atvyko į Ameriką. Net ir lenkai jau pradeda tvirtinti, kad jie buvę pirmieji New Yorko gyventojai. Kadangi lenkai, kaip paprastai, mėgsta savintis lietuvius, tai ir jų literatūrinuose šaltiniuose nurodomos tos pačios pirmųjų New Yorko gyventojų lietuviškos pavardės.

Juozas Hertmanavičius

(Iš užnr. „Lietuva“, nr. 7, 1940 m.)

KELIONIŲ APRASYMAI

Nuo tada, kai Antanas Poška ir Matas Šalčius 1929 metais palaikiu motociklu beždėsi pabjurusiais vėlyvą rudenį Europos keliais, užsimoję aplankyti tris žemynus, kelionių išpučių prirašyta tiek, kad į jokią jaučią odą nesutiltų. Vazinė. Jame daug. Nemažai rašome. Na, o kaip tie rašymai atrodo skaitančiam? Jė visi būti gyvi, įdomūs, svarūs — apsieitume be replikų. Geriausias pritarimas, anot sėtyrikės, „jūsų kūrinių perskaičiau iki galos“. O jeigu skaitytojas raukosi jau po pirmosios pastraipos?

Nusitveriant oftalmologijos terminu, būtų galima pasakyti, kad yra autorių, sergančių trumparegyste, o tam tikra dalis — tollaregiai.

Kas būdinga keliauninkų trumparegiui? Jis sėdi autobuse ir rūpestingai užsi rašinėje kiekvieną gido žodį. Paskui sąžiningai viską ir pateikia — kaip ataskaitą. Visa jo ištintis iš vieno šaltinio. O jei autobuse keliasdešimt tokių stropuolių? Gims konvejerinė išpučių seikja, keliasdešimt vienodų atpasakojimų. Neretai gido (ypač gidės) persona išvis atsiduria centre. Sužinom, kokia dainele sinjora ar frau pradeda kelionę, koki kostiumėlį dėvi, kiek turi vaikų, kokie jų vardai, kokią futbolio komandą mėgsta ir t.t.

Toliau autorius žvilgsnis nepasiekia. Kartais aprašinėjama daugiausia turistų grupės vidaus gyvenimo nuotykių. (Ar vertėjo dėl to važiuoti į pasaulio kraštą?)

Be didelio vargo atpažinsime ir tollaregi. Tokiam pirmelyje greit atsisiekdžia visi krašto tipologumai — tarsi vėduvė aiškėstis išrikiuoti ir specialiai autoriui eksponuojami. Jis labai greit sužino, ką tos šalies vyriausybė planuoja, kaip karalius ar karalienė ketina tvarkyti sosto reikalus. Žinoma, neišsiversi ir be patarių jiems. Visada kelia abejonių scena, kai atsitiktinis praeivis gatvėje patikėtini pasirenka kaip tik rašantįjį ir paskubomins ištaria tūr. aforistišką, viską apibendrinančią frazę.

Paminėtini taip pat prisiskaitėlio išpučiais. Jis jau prieš vykdamas prisizėja joje tiek informacijos, kad paskui rašinyje ji ir vrražja. Dar vienas būdas — kelyje prisirankioti turistinių prospektų. Grižus beliks tik juos išversti. Žodžiu, ši tokiems išpučiams parašyti užtektų nuelti ir biblioteką... Skaitytojai iš enciclopedijų bei žinyrų pateikiami standartiniai duomenys apie Monaką ir Luvrą, Samarandą mečėtis ir Matenadarą.

Turime savo „žvalgų“, apsiginklavusių plunksna bei fotoaparatu, ir Tolimojoje šiaurėje, ir vandenynų laivuose. Ir labai norėtūsi, kad iš jų nuotraukų nesunkiai būtų galima nustatyti, fotografuota Angoloje ar Kolumbijoje, kad jų straipsniuose visos valstybės: nebūtų šabloniškai vadinamos „kontrastų šalimis“. Norime ne

EUROPOS LIETUVIS

LITHUANIAN

WEEKLY

Printed and Published in Gt. Britain
by the Lithuanian House Ltd.
2 Ladbroke Gardens, London W11 2PT.
Tel. 01-727 2470

Registered as a Newspaper at the Post
Office.

Leidžia D. Britanijos Lietuvių Sąjunga
ir Lietuvių Namų Aka. Bendrovė.

Prenumeratės kaina metams 16 svarų,
pusel metų 8 sv. (kitų kraštų prenumera-
toriai moka pagal Britanijos svaro kursą).

Viencių skiltį idėto skelbimo kaina 5.0
sv. už colį. Didėsni skelbimai atitinkama
brangiau.

Už laikraštįje kieno nors apsauginamų
jų skelbimų turinį nei leidėjas, nei redak-
cija nesilima atsakomybės.

Redaguoja redakcinis kolektyvas.
Redakcija rankraščius taisy ir trumpina
savo nuožiūra.

Nepanaudoti rankraščiai, jei iš anksto
dėl to nesusitarta, negrąžinami.

Atspausdinti straipsniai išreiškia auto-
rių, ne būtinai redakcijos ar leidėjo nuo-
monę.

Kronika

TAUTOS FONDUI AUKOJO

P. Vičas £100.— J. Tamulaitis ir E.
Didžpetrienė — po £20.— P. Mašalaitis
£10.— B. Gleveckas £5.—
Nuosirdžiai dėkoja

TFA D. Britanijoje

PADEKA

Tautinės paramos fondui aukoję:
Mr. & Mrs. Z. S.-N. 10 svarų.
Už auką nuosirdžiai dėkoja TPF Valdyba

London

GUY FAWKES VAKARAS

Šeštadienį, lapkričio 5 d. 8 val. vakare
Sporto ir socialinis klubas savo patalpose
rengia Guy Fawkes vakarą.

Pirmą kart klubo pasirodys Peter Hoyer
vadovaujama kapela „Private Circuit“,
duodama koncertą ir grodama šokiams.

Vėks bufetas ir baras. Įėjimas veltis.
Pirmą kart lietuviams pasirodys klubo
sektretorės sūnus vedama kapela „Private
Circuit“. Ši kapela jau turis laikas gro
ja anglų šokių vakaruose. Klubo vadovybė
kviečia visus, ypatingai jaunimą atsilankyti į šį vakarą.

Liet. Sodyba

Naujieji Sodybos šeimnininkai Vytautas
ir Karolina Andruškevičiai nuosirdžiai
sveikina visus tautiečius ir Headley Park
Klubo narius ir kviečia visus kuo gau-
siau sodyboje lankytis.

Šiais metais, kaip ir visada, rengiamos
tradicinės lietuviškos kūčios, po kurių
vidurnaktį, bus atnašaujamos Bernelių
mišios. Prašome kuo greičiau užsitikrinti
sau vietas, užsisakant pas Sodybos vedė-
ją.

Apsistojimas Sodyboje kainuoja 20 sv.
asmeniui į dieną. Už tai duodama pilnas
maistas. Susijusieji ilgiau (kaip dvi
dienas) galės gauti nuolaidą.

Kūčios kainuos 6.50 svarų asmeniui.
Tad kūčių dieną vienam asmeniui kai-
nuos viso 26.50 sv. Už tai gausite kūčias,
rakvyną ir Kalėdų dienos pusryčius ir
pietų.

Tad paskubėkite užsakyti pas Vyta
Andruškevičių šiuo adresu:

Headley Park Lithuanian Club
Picketts Hill,
Nr. Bordon, Hants,
GU35 8TE
Tel. (04203) 2810

Birminghamas

SUSIRINKIMAS

Lapkričio 13 d. 12 val. yra šaukiamas
skyrus susirinkimas, kuris įvyks mies-
to centre, John Bright Street esančiame
Victoria restorane

Susirinkime dalyvaus Eimutis Šova, ku-
ris padarys platesnį pranešimą apie mū-
sų veiklą. Taip pat bus pranešimas iš ne-
seniai įvykusio DBLS Tarybos suvažiavi-
mo.

Kviečiame visus atsilankyti.
DBLS Birmingham'o sk. valdyba

LENKIJĄ

LIETUVIŲ PASITARIMAS

Lenkijos lietuvių šėcino ratelio valdy-
ba spalio 15 d., šeštadienį, buvo nuvažiavę
s prie Dariaus — Girėno paminklo dėl
atitiktin darbų ir dalį jų darbų suvažiav-
usieji patys atliko.

Pasitarime dalyvavo Ratelio pirm. Jo-
nas Zaliagienis, išdėstė Antanas Mar-
cinkevičius ir paminklo globėjas Julius
Sanvaitis. Buvo atėjęs ir girininkas, su ku-
riu sutarta dėl šulinio įrengimo, nes lig-
šiol vandenį augmenijai laistyti reikia
nešti iš kaimo, esančio vieno kilometro
atstume.

Ratelio valdyba nupirko sunkvežimį
derlingos žemės, kurią pasitarimo dalyviai
ir jų šeimos nariai tą pat dieną išvystė
prie paminklo, kur pavasarį numatoma
pasėti dobiliukų, ar nuolat žaliuojančios
augmenijos. Ratelio valdyba pageidauja
gauti iš užsienio sėklų, nes Lenkijoje sun-
ku jų gauti.

Iškasti betoninių vamzdžių šulinį kai-
nuos apie penkiolika tūkstančių zlotų —
apie 50 svarų sterlingų. D. B.

LIETUVISKOS PAMALDOS

Kapinių lankymas.

Lapkričio 6 d., sekmadienį, 3 val. bus
bendrai lankomos šv. Patriko kapinės Ley-
tonstone. Artimiausia požeminio traukinio
stotis Leyton — Central Line.

Nottingham — lapkričio 6 d., 11.15 val.,
Židinyje, o 12.15 val. nuo Židinio visi
specialiu autobusu, apmokėtu Juozo Su-
kaičio, vyksime į liet. kapines maldai
už mūsų kankinius, mirusius.

Bradforde — lapkričio 6 d., 12.30 val., Pri-
siminsime mūsų mirusius.

Eccles — lapkričio 13 d., 12.30 val.

Rochdale — lapkričio 20 d., 12.30 val.

Monchester — lapkričio 27 d., 12.30 val.

Nottingham — lapkričio 13 d., 11.15 val.;
Židinyje.

Stoke-on-Trent — lapkričio 13 d., 14.30 val.
St. Wulstan's.

Nottingham — lapkričio 17 d., Vilniaus
Aušros Vartų Marijos — Gailestingumo
Motinos šventė, 18 val., Aušros Vartų
Židinyje.

Nottingham — lapkričio 20 d., 11.15 val.,
Židinyje.

PAIESKOJIMAS

Maria Lendrat, gyv. Oststrasse 78,
4660 Gelsenkirchen-Erle, West Germany
ieško Ruth Krohm, gim. 1925 m. sausio
10 d. Slavikų km. Šakių apskrityje, kuri
po II pas. kuro iš Vokietijos išemigravo į
Angliją ir ten ištėkėjo už lietuvių, kurio
pavardė nežinoma. Iš Anglijos abu persi-
kėlė į kitą valstybę ar kontinentą. Ką
nors žinantieji apie Ruth Krohm, malonė-
kite pranešti nurodytu adresu. Ačiū už
anksto.

PADEKA

Aš esu Milda Zokienė, duklė Alberto ir
Petronėlės Ritbergerių.
Šiuomai aš noriu padėkoti už idėją ir
„Europos Lietuviai“ žinutės, paminėjusios
mano tėvų vedybų 50 m. sukaktį.

Skaitydama Vokietijoje laikraštį Lydia
Freudenhammen suprato, kad Albertas
Ritbergeris yra jos mamos Adelės brolis,
taigi jos dėdė. Susirašė laiška, aš su sa-
vo tėveliais ir dukra Elena spalio 21 d. nu-
skridome į Vokietiją ir laike džiaugsming-
go, kartu ir asaroto susitikimo susipažino
me su savo gimimėmis.

Mano tėvelis susitiko savo seserį Adelę
ir brolį Rudolfą, kurie buvo nematę per
50 metų. As pati pirmą kartą sužinojau,
kad turiu 5 pusėseles ir 2 pusbrolius.

Dėkoju Lydijai ir Ewald Freudenham-
men, Helgai ir Hans Wink, Irenai ir
Guenther Hoehne ir tetai Martai ir dė-
dei Rudolfui Ritbergeriams, už mūsų puik-
ų ir karališką priėmimą.

Kartu su savo mamyte ir tėveliu aš no-
riu padėkoti Birmingham'o valdybai, „Eu-
ropos Lietuviai“ ir kun. Matuliui MIC,
kurie sudarė sąlygas šiam mūsų giminės
susitikimui įvykti. Su pagarba.

Milda Zokienė

PAS SKOTIJOS LIETUVIUS

VIESNAGĖ PAS SKOTIJOS LIETUVIUS

Ankstytą spalio 8 d. rytą, Bradfordiš-
kiai rinkosi į Vyties klubą, kelionėi į
Skotiją. Buvo ir tokių, kurie nenorėdami
pasivėluoti atvyko į klubą net iš vakaro.
Autobuso vairuotojas, matomai nenorė-
damas važiuoti siaurais keliais patrau-
kė greitkeliu, nors tas kelias buvo daug
ilgesnis. Po trijų valandų pasiekėm Sko-
tiją.

Nors lauke lynojo, bet keliautojų nuo-
taika buvo puiki.

Po gerų sumuštinių, keleivių rankose
atsirado stikliai ir taip, praslinkus ke-
tai minučių, pasigirdo dainos.

Skotijon atsilankėm jau keletą kartų,
bet šį kartą vaizdai pro aprasojusius lan-
gus nepadarė gero įspūdžio. Paskendę rū-
kose kalnai be žaliuojančių medžių bu-
vo nepatraukūs. Po penkių valandų ke-
lionės atsiradome lietuvių apgyventoje
vietovėje Bellshill, kur mus pasitiko ne-
mažas jų skaičius.

Išlipus iš autobuso dėmesys nukrypo į
naujai pastatytą klubą. Pastatas gana di-
džiulis, plėkščių stogu ir primena papras-
tą šių dienų mokyklą, bet vidaus įrengi-
mai moderniški. apstatytas gerais baldais,
ypatingai puikus baras ir labai planin-
gai panaudotas kiekvienas kampelis.

Reikia pasakyti, kad tai yra vienas iš

TAUTOS DIENA DUESSELDORFE



Programos dalyviai

Spalio 8 d. Dueseldorfo ir jo apylinkių
lietuvių susirinko paminėti Tautos die-
ną.

Sventė pradėta pamaldomis, kurias at-
laikė kun. T.K. Gulbinas. Pamaldų metų
darniai sugiedotos lietuviškos giesmės.
Palydima vargonų, kelias giesmes solo
sugiedoję o. Spies-Gailiūtė, kuri nepagal-
lėjo nė laiko, nė laiko atvykti giedoti ir
dalyvauti bendrame vakare.

Vakare, tos pačios bažnyčios salėje įvy-
ko minėjimas, sutraukęs apie pusantro
šimto dalyvių ir užtrukęs virš dviejų va-
landų.

Susirinkimą atidarė ir visus pasveikino
ponia Boehm. Programą organizavo Gul-
binas ir Jaunimo sąjungos sekretorius R.
Gumuliauskas.

Neilga referatą skaitė Kultūros draugij-
os valdybos pirm. Algirdas Palavinskas.
Meninę dalį atliko olandų jaunimo gru-
pė „Daina“. Tai Lietuva susidomėjusi jau
nimo grupė, kuriai patiko senoji lietuviš-
ka daina, jos melancholiškos melochijos.
Išgirdome akademinį seketatą, kurio kiek
vienas dalyvis savo partiją atliko pasigė-
rėtina. Jie dainavo senasias raudas, ba-
lades ir dar kitaip vadinamas „senobines
dainas“.

Šiam seketatui idėja davė Olandijoje
gyvenęs p. Kaplanas. Jis konsultavo dai-

Nuotranka R. Gumuliausko

lininkus, taisė tarseną: Šie jaunuoliai lie-
tuviškai nekaltai, matyt jo yra ir parink-
tas seketatui vardas „Daina“. Kiek trūsio,
kiek repetacijoms laiko paaukojo šie Lie-
tuva pami: juuoliai, težino tik jie pa-
tys. Ir net keista; šitokio meninio kolek-
tyvo, mes, lietuviai, turį savo tarpe ir ne-
blogų dainininkų, suorganizuoti nepajė-
gime.

Po programos, publikai palydint katu,
tėmis, p. Boehm dainininkams įteikė po-
gėlę.

Dvi lietuviškas balades, palydint gita-
ra, meniškai padeklamavo Kestutis Ivins-
kis.

Programos pabaigoje buvo sugiedota
„Lietuva brangi“ ir Tautos himnas.

Susirinkimą laišku pasveikino Europos
parlamento narys Otto von Habsburg. Jo
dėka Europos parlamente buvo priimtos
rezoliucijos, smerkiančios Pabaltijo kraš-
tų okupaciją. „Aš ir toliau dėsiau pastan-
gas, kad Europos parlamente Jūsų tėvy-
nės klausimas nebūtų pamirštas“ — pa-
reiškė jis savo sveikinime.

Programai pasibaigus dar ilgai skam-
bejo lietuviškos dainos, o jas pakeitė
dviejų akordeonų grojama šokių muzika,
šokiai vyko iki vėlyvos nakties.

Rimantas Gumuliauskas

HAMBURGO

VAKARAS — SUBUVIMAS

Spalio 21 d. Hamburgo apylinkės lie-
tuvių savišalpos draugija suruošė vakara-
subuvimą savo nariams ir kvietėms sve-
čiams, kuris įvyko Lietuvių centro patal-
puse, Holzdamm.

Vakara atidarė Savišalpos pirm. I. Sra-
gauskis, pasveikindamas susirinkusius
draugijos narius ir svečius. Jis paminėjo,
kad jau suėjo du su puse metų nuo Sa-
višalpos įsisteigimo; ji yra jau daug nu-
veikusi labdarystės ir kultūros baruose.
Savišalpos veikimas remiamas svarbiausiu
draugijos įstatu paragrafu 2, kur pasaky-
ta kad Savišalpos tikslas yra sušelpiti ir
vargą patekusius lietuvių ir guoselti bei
ugdyti lietuvių kultūrinį gyvenimą. Atei-
tyje numatoma daugiausia dėmesio kreip-
ti vien į kultūrinis reikalus.

Tolimesnę vakaro eigą pravedė vice-
pirmininkas Rūdasas Baliulis. Jis kiek
smulkiau papasakojo apie Savišalpos
veiklą, jos sekmes ir neseckmes, pakvietė
kelis žodžius tarti pas mus iš tėvynės at-
vykusius svečius.

Toliau sekė dainos, eilėraščiai ir tautiš-
ki žaidimai. akordeonu grojant R. Baliu-
liui, taip pat patefono muzikai. Šis sma-
gus bendravimas tęsėsi iki vėlyvos nak-
ties.

Užkandžius paruošė A. Madžidlauskis
padedant Lipšienei, Baliulienai ir ki-
toms. Daugelis moterų pasirodė su savo
atsineštais skanėstais.

Laikė šio vakaro Savišalpon įstojo 5
nauji nariai.

I. Sragauskis

LIETUVIŲ MOTERŲ DRAUGIJA

Savo dvidešimties metų jubiliejui at-
žymėti, Hamburgo Lietuvių moterų drau-
gija ruošia iškilmingą vakarą koncertą,
kurio programos pirmą dalį atliks altas
Vilija Mozuraitė, fortepijonu palydint
dr. R. Lampstytė-Kollars. Smuiku gros
Michael Kollars.

Antroje programos dalyje bus tautiniai
šokiai, deklamacijos, liaudies dainos, vai-
dinimams. Šią dalį išpildys HLM Drau-
gijos narės su talkininkais.

Taip pat numatyta gintaro gaminių pa-
roda ir bus galima pasigrožėti Michael
Kollars'o spalvoto tušo paveiksiais.

Po programos veiks bufetas, bus gali-
ma pasišmonėti ir pasišokti.

Šis vakaras-koncertas įvyks lapkričio
12 d. 18.30 salėje mokyklos, kuri randasi
Holzdamm 5, 2000 Hamburg 1 (5 min. nuo
Hauptbahnhof, šalia Atlantikhotel).

Hamburgo liet. moterų draugija

Lietuvių - Lenku santykiai

Lenkų diplomato samprotavimai 1938 m.

Nors oficialiai prieš 1938 m. ultimatumą
Lietuva diplomatinį santykių su Lenkija
neturėjo, bet privačiai jie buvo palaikomi
čia galiojamas nuomones išreiškė vie-
n. s lenkų diplomatas per privatų pasikal-
bimą 9 savaites prieš ultimatumo įteiki-
mą.

Kopaczewski's, spėliodamas, kad jis parei-
nųs iš vengrų ir kad dar dabar turis Veng-
rijoje ir net Vokietijoje, diduomenės tar-
pe, tolimų giminių, padarė išvadą, kad
esąs internacionalinės kilmės. Jis esąs
nuomones, kad gyvenimas vystąsis
ta kryptymi, jog tautinio
partikuliarizmo reikšmė turinti su-
mažėti ir atskiras tautas vis dau-
giau jungia bendri reikalai. Pereidamas po
to prie lietuvių — lenkų nesantaikos, Ko-
marnicki sakė žiūrįs į tą dalyką, kaip į
tikiną reikiinį, nes geografinė abiejų
kraštų padėtis murodanti abiem tautom
tapatyvyje susiprasti.

Jis užsiminė apie didelį vaidmenį, kurį
Lietuva turėjo XIV-XV šimtmeityje visai
Europai. Jo nuomone, abiejų tautų susi-
pratimą kildinti nepagrįsta iš lietuvių
pusės baimė lenkų įtakos bei sulenkėti.
Esą tiesa, kad savo laiku Lietuva buvo
linkusi polonizavimuisi ir davusi Lenkijai
daug žymių valstybės vyrų, bet tas reiški-
nys yra istorinė praeitis ir buvęs natu-
raus, pačios iš laisvos valios pačios anume-
tinės Lietuvos...

Lietuvoje esą nemažai asmenų, kurie ne-
va skaitęsi lietuviais, bet kalba pas save
šeimoje lenkiškai. Jis juos laiką tikrais
lenkais.

„Kas link Vokietijos, Lenkijai pavojaus
iš vokiečių pusės nėra ir kad jam net ne
kartą tekę girdėti iš autoritetingų Vokie-
tijos valstybės vyrų, kad vokiečiai tikrai
nuosirdžiai nori taikos su Lenkija.“

Dabar įvykusiuose pasikabėjimuose bu-
vo laimėta laiko, kas diplomatinėje kalbo-
je reikiama tam tikrą laimėjimą. Žinoma,
laikas diuba abiem pusėm, bet reikia pa-
sakyti, kad Lenkija irgi nesnaudžia, kad
savo žaro industrija baigusi pastatyti tin-
kamąje aukštumoje, kad jau pati gali pa-
sigaminti visa, kas tautos ginkluotoms pa-
jėgoms yra reikalinga, imtinai sunkiąją
artilėriją.

Gyventojų prieauglis Lenkijoje esąs la-
bai didelis (nuo 1920 m. prieaugė 3 milio-
nai), to pareikėjo rekrūtų didėja ir greitai
peržengs rekrūtų kontingentą Vokietijoje.
Vokietijos militarinės pajėgos dar tik te-
betvarkomos, vokiečiams trūksta jau-
nesniųjų karininkų, rezervai nepakanka-
mai paruošti ir t.t. Vienu žodžiu, Lenkija
jaučiasi saugiai.

Kalbant apie padėtį Tolimuose rytuose,
Komarnicki išreiškė nuomonę, kad Kinija
bus japonų rugalė, jai niekas nepagel-
bės. Japonai su ja darys ką norės, o su
kinais apsidirbę nukreips savo pajėgas
prie Sovietų Rusiją ir ją iš tolimojo Sibi-
ro išvays. Karas tarp Japonijos ir Sovie-
tų Rusijos yra neišvengiamas. Tuo Komar-
nicki yra tvirtai įsitikinęs.

Lenkijos politika esanti realistinė ir
nerivaduoja iluzijomis. Kol Lenkija turi
reikala tik su Vokietija, jokios bėdos nėra.
Sunkiau būtų, jei tekstų susirūpinti ir
iš kitos pusės, būtent rusais. Bet Sovietų
Rusija yra ligonis, o be to, turi rūpintis
savo saugumu Tolimuose rytuose.

Tad padėtis, kokia dabar yra, Lenkijai
yra palankiausia. Būtų gerai, jei ji ir to-
liau toliau pasiliktų...

Sis pokalbis vyko 19 mėnesių prieš vo-
kiečiams užpuolant Lenkiją

prisiminti pastatytą tiltą tarp Skotijos ir
Bradfordo, o to tilto tęsinys yra DBLS-ga.
Pasibaigus kalboms ir glijimams salės
vidury pasirodė gražiausios Skotijos lie-
tuvių gėlės. Dvi jaunos mergaitės lie-
tuviškai deklamavo eilėraščius. Toliau mer-
gaizių choras padainavo keletą dainelių.
Po to dvylikos mergaičių grupė pasirodė
su tautiniais šokiais. Jaunos gražuolės šo-
kėjos tikrai užburė žiūrovus nepaprastu
judrumu, lankstumu, išjautimu į šokių ir
puikiais tautiniais rūbais.

Tautiniams šokiams ypatingai gerai
grojo mokyklinio amžiaus jaunuolis Mark
Pautienius. Tautinių šokių vadovė p. Ru-
gienė per trumpą laiką su savo šokėjomis
paciare nepaprastą darbą.

Po jų į salę išėjo P. Dzidoliko vadovau-
jamas choras. Gražu buvo matyti, kad
su vyresniais, beveik profesionalais, daly-
vavo jaunosios dainininkės. Choras puikiai
padainavo keturias dainas ir baigė su
daina „Lietuva brangi mano tėvyne“. Bet
tenka apgailestauti, kad P. Dzidoliko cho-
rui trūko vyriški balsų.

Taip baigėsi geriausia viešnagės dalis.
Po programos, dėl Skotijos krašto nuosta-
ty visos gražiausios gėlės, prieš baro at-
darymą, turėjo aplėisti salę.

Po programos ir troškulo numalšinimo
atėjo laikas ir bradfordiškiams baigt
viešnagę ir patraukti nemo.

Pasigirdo nelabai linksma dainelė „El-
sim broleliai namo“ ir Bradfordo auto-
busas pasuko į greitkeli.

Naktis buvo tamsi, visą laiką lynojo,
bet keleivių nuotaika buvo gera. Skam-
bėjo dainos, kurios repertuarui užsiba-
gus, prasidėjo vėl iš naujo ir taip po
vidurnakčio atsiradome Bradford.

J. Adomonis